

Ivanka

Apostolova

Baskar

Editor

Poor Little Rich Drama

Macedonian

Center

ITI/PRODUKCIJA

POOR LITTLE RICH DRAMA**(11 SHORT PLAYS BY CONTEMPORARY MACEDONIAN AUTHORS)**

Ivanka Apostolova Baskar (Editor)

Macedonian Center - International Theater Institute/PRODUKCIJA, 2018

This e-book is committed to the international visibility
of contemporary Macedonian playwrights, theater
and performing arts. No more ignoring.

Macedonian Center - International Theater Institute/PRODUKCIJA, Skopje 2018

Goethe Institute Skopje, 2018

Publisher: Macedonian Center - International Theater Institute/PRODUKCIJA

Contact: ASNOM 20/2/28, 1000 Skopje, R. Macedonia, EUROPE

+389 75 288 143/macedoniancenterofiti@gmail.com

<https://www.iti-worldwide.org/macedonia.html>

Support: Goethe Institute Skopje

Edition: Theater and Performing arts

Editor: Ass. Prof. Ph.D. Ivanka Apostolova Baskar

Translator/s (Macedonian): Ivanka Apostolova Baskar/Eva Kamchevska (author), Nadica Trajkova (author), Elena Prendzova (author), Tea Begovska (author), Kiril Donchov (author), Igor Pop Trajkov (author), Stefan Markovski (author), Vasil Mihail (author), Lidija Mitoska-Gjorgjievska (author), Irma Bashevska (author), Mia Kantardzieva (author), Ivanka ApostolovaBaskar (editor)

Translator/s (English): Lidija Mitoska-Gjorgjievska/Eva Kamchevska (author), Nadica Trajkova (author), Elena Prendzova (author), Tea Begovska (author), Kiril Donchov (author), Igor Pop Trajkov (author), Stefan Markovski (author), Vasil Mihail (author), Lidija Mitoska-Gjorgjievska (author), Irma Bashevska (author), Ivanka Apostolova Baskar (editor)

Language editor (Macedonian): Gjoko Zdravevski

Language editor (English): Lidija Mitoska-Gjorgjievska

Design/Layout: Ivanka Apostolova Baskar

Copies: 300

(All copyrights are reserved to the publisher and the authors)

Skopje, 2018

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

821.163.3-2(082.2)(086.76)

POOR little rich drama [Електронски извор] : (11 short plays by contemporary macedonian authors) / editor Ivanka Apostolova Baskar. - Скопје : Macedonian center ITI Produkcija, 2018. - 1 ЦД ; 12 см. - (Edition Theater and performing arts = Едиција Театар и изведбени уметности)

Текст во PDF формат, содржи 58, 58 стр. - Introduction / by Ulrike Syha: стр. 6-7 ; Вовед / Улрике Зиха: стр. 6-7. - Слика и белешки за застапените автори. - Авторы и преведувачи: Eva Kamchevska, Nadica Trajkova, Elena Prendzova, Tea Begovska, Kiril Donchov, Igor Pop Trajkov, Stefan Markovski, Vasil Mihail, Lidija Mitoska-Gjorgjievska, Irma Bashevska, Mia Kantardzieva ; Ева Камчевска, Надица Трајкова, Елена Пренцова, Теа Беговска, Кирил Дончов, Игор Поп Трајков, Стефан Марковски, Васил Михаил, Лидија Митоска-Ѓорѓиевска, Ирма Башевска, Миа Кантарџиева. - Преведувачи на воведот: Ivanka Apostolova Baskar (Macedonian), Lidija Mitoska-Gjorgjievska (English) ; Иванка Апостолова Баскар (македонски), Лидија Митоска-Ѓорѓиевска (англиски). - Содржи и: Appendix

ISBN 978-608-66217-0-4

1. Сирота мала богата драма : (11 кратки драмски текстови на современи македонски автори) [Електронски извор]

COBISS.MK-ID 108344842

CONTENTS:

Acknowledgements

Introduction by Ulrike Syha

Bio Clock by Eva Kamchevka

Alone by Nadica Trajkova

The Pigeon on The Window by Elena Prendzova

Coffee Without Cigarettes by Tea Begovska

Strange Are The Paths of Man by Kiril Donchov

Fountain by Igor Pop Trajkov

Kojak by Stefan Markovski

Parking by Vasil Mihail

Arrogant Wicked Liar by Lidija Mitoska-Gjorgievska

Change It, Save It by Irma Bashevska

Fears by Mia Kantardzieva

Dramatic summary of the project and the book *Poor Little Rich Drama* by Ivanka Apostolova Baskar

Participants' short biographies and their roles in the project *Poor Little Rich Drama*

Appendix

Acknowledgements to the team of the Goethe Institute Skopje for their total support (Tanja, Marija, Danche); to Ms. Ulrike Syha for being obliging and inspiring mentor, as well as excellent lecturer; to my team (Mihailo, Vesna, Kristina, Vlada, Ana, Pandora, Svetlana, Igor); to my colleagues from the ITI German Center and Passage 23E; to the team of the MOT Festival/Youth Open Theater– YCC/MKC Skopje for supporting our festival promotion and public readings (Ruse, Marga, Filip, Vancho, Jovan, Kiril); to the 11 authors-playwrights (Vasil, Tea, Lidija, Mia, Elena, Igor, Kiril, Stefan, Irma, Eva, Nadica) for their precious creativity, and for writing the 11 short theater plays for this follow-up e-book *Poor Little Rich Drama*. Thank you.

INTRODUCTION by Ulrike Syha

In June 2018, Ivanka Apostolova invited me to come to Skopje to participate in the programme “POOR LITTLE RICH DRAMA”, an event organized by the Macedonian Centre of ITI, funded by the Goethe Institute Skopje.

I gave a presentation entitled “WHO IS THE AUTHOR? – Recent Trends in Contemporary German Theatre”, with a focus on the current theatre scene and the changing (and sometimes challenging) role of the playwright, in the production of contemporary drama in German-speaking countries.

It was my first time in Macedonia, and I was delighted by the warm welcome, the number of attendees, and the high quality of the questions during the Q&A.

Later I had the chance to meet with a smaller group of playwrights, script writers, dramaturgs, and other theatre professionals and theatre enthusiasts in the course of a workshop entitled “WHO AM I, THE AUTHOR?”. We discussed writing strategies in contemporary theatre and did a few writing exercises, less intended as learning exercises, than as sources of inspiration for the participants.

For me, it was a very interesting meeting with many talented people – and as usual in such a case, the time passed rather too quickly.

So I immediately embraced Ivanka Apostolova’s idea to publish an e-book featuring some short texts written by the participants, based on thoughts or questions that came up during the workshop. Our aim was to continue the discussion after the workshop and to produce something sustainable and accessible to the public at the same time.

In our discussions, we had mainly focused on the question of what kind of stories we want to tell and why, but we had also tried to put a name to those stories that maybe remain untold (and why).

When I read the English translations of the short texts submitted for the e-book, I was happy to see that they featured a large variety of narratives and formats—as disparate, indeed, as the participants of the workshop and their backgrounds. Each story casts a different light on different aspects of everyday Macedonian life, putting different protagonists at the centre of the piece.

A panorama of short plays emerges that will hopefully interest readers in Macedonia and abroad, or stimulate an interest from directors, dramaturgs, producers, and translators in one of the many voices gathered.

There are stories about women, about the situation of the artist in today’s society, about the lack of understanding between the generations, and about the gap between those who stay and those who leave, those who want to change (themselves or something) and those who don’t.

In **BIO CLOCK**, Eva Kamchevska tells us with a twinkle in her eye about encountering your biological clock – ACTUALLY encountering it, as it turns out.

In **ALONE**, Nadica Trajkova introduces us to a young girl torn apart by the unjustified pressure of her family and her own self-hatred and self-doubt.

In **THE PIGEON ON THE WINDOW**, Elena Prendzova finds a realistic yet grotesque way to portray our digitalized world – with most of the characters only present on Skype.

With **COFFEE WITHOUT CIGARETTES**, Tea Begovska presents a poetic monologue about loneliness, about the isolation of the individual and the hopelessness of the strategies we use to cope with it.

Kiril Donchov recreates the creation myth in **STRANGE ARE THE PATHS OF MAN**, featuring a God who is a bit tired of his digitalized creatures, and creatures who are a bit tired of always having to be themselves.

Igor Poptrajkov takes us in **FOUNTAIN** to a military barrack which turns out to be the prison of a “mad” artist in a brutalized environment in which art has no value as such. Although set on getting his revenge, the artist seems unable to escape the system in the end.

Stefan Markovski’s **KOJAK** is spiced with witty dialogue and takes us right to the core of the inter-generational conflict: We meet parents who have actually gone to court in order to give their son “the ultimate freedom to leave”, i.e. expel him from their apartment.

PARKING by Vasil Mihail starts where parking usually ends: at the pay booth. A paradoxical and funny rant about modern life with an interesting twist in the tail.

In **ARROGANT WICKED LIAR** Lidija Mitoska-Gjorgjievska takes us to the Kafkaesque world of bureaucracy and administration – the realm of nepotism where the different world views of different generations clash.

In **FEARS**, Mia Kantardzieva describes the mechanisms of anxiety in our daily routines, symbolized by a fight over an apricot with a small yet powerful adversary: a bee.

Finally, Irma Bashevskaja, using vivid dialogue, tells us in **CHANGE IT, SAVE IT** about a party in the flat of some young professionals – some of whom are about to leave the country, some of whom have just returned for a holiday, and some of whom are determined to stay put. All of them longing for a place, where they can live, and work on their own terms.

That’s enough teasers – now I simply hope you will enjoy reading the texts.

Many thanks to Ivanka Apostolova for her initiative and her fantastic organizational skills, and to all those who helped make this event possible.

Ulrike Syha (theater playwright, translator, lecturer, workshops mentor; Germany)

Eva Kamchevska

BIO CLOCK

Based on real life

FADE IN:

INT. TINA'S ROOM - DAY

TINA (32) reads a book about the Universe when she hears a VOICE.

BIO CLOCK

Tick tock Tina.

She puts her book down to see a giant clock in front of her.

TINA

What the... Who are you?!

BIO CLOCK

I'm your biological clock.

TINA

OK, this is not happening!

BIO CLOCK

They all say that.

TINA

But... you are not real.

BIO CLOCK

Oh, I'm real. You can check with your eggs how real I am.

TINA

Did my mom send you?

BIO CLOCK

Nope, your alarm just went off and here I am. Your eggs are about to go bad so - chop chop!

TINA

What do you mean? I haven't met Mr. Right yet.

BIO CLOCK

Girl, with the time you have left, you need Mr. Right now!

TINA

No, stop, this pressure is killing me. I have to think.

She is thinking. The clock is TICKING.

TINA (CONT'D)

Can you shut up?

BIO CLOCK

What? I'm not suicidal. If I stop ticking, I die.

TINA

Will I be saved if you do?

BIO CLOCK

Oh, thanks a lot. And no, you'll be assigned a new one. He might not be as cute as me.

TINA

Yeah, you are kinda cute.

BIO CLOCK

It was a joke Tina, we all look the same. OK, let me help you. What about the colleague you liked?

TINA

Naa, he gained weight.

BIO CLOCK

OK, what about that guy from the gym?

TINA

He looks better than me.

BIO CLOCK

So?

TINA

Not acceptable.

BIO CLOCK

What about your neighbor? You know each other since you were kids.

TINA

Yeah, but it would be too easy with him. I need a challenge.

BIO CLOCK

You know what? Fine, wait for your challenge, I'm going for lunch. My wife and six little clocks are waiting for me.

TINA

Oh, you are married?

BIO CLOCK

Damn right, I am.

TINA

Have you ever cheated?

BIO CLOCK

Of course not.

Tina starts flirting with him, touching his arrows.

BIO CLOCK (CONT'D)

What are you doing?

TINA

What?

She stands close to him, breathing into his neck.

BIO CLOCK

Stop that... I love that.

TINA

Oh yeah?

Tina starts humping him.

Oh clocky.

BIO CLOCK

Oh Tina.

Mmm. Oh.

TINA (CONT'D) BIO CLOCK

TINA

Bring it on baby.

BIO CLOCK

Oh you're so good.

TINA

Yeah, right there.

BIO CLOCK Wait!

TINA

What?

BIO CLOCK

You are not faking it, right?

TINA

I'm not a faker, baby.

BIO CLOCK

That's so hot.

TINA

Give it to me baby.

BIO CLOCK

I am.

TINA

Oh clocky, oh clocky, oh clocky, oh yes, oh yes yes yes yes yes.

Oooooohhhh.

They lie down tired. The clock lightsup a cigarette. They share it.

TINA (CONT'D)

That was amazing.

BIO CLOCK

Oh, shit.

TINA

What?

BIO CLOCK

You made time go faster.

TINA

What does that mean?

BIO CLOCK

It means you're about to give birth.

TINA

What?!

At that moment Tina stands up and gives birth to a handful of watches.

She takes them into her arms and looks at them with an undefined look.

BIO CLOCK

Oh, man, not another hungry clockmouth.

He lies in bed in frustration.

FADE OUT

Nadica Trajkova

ALONE

Characters:

The Mother

The Girl

The Grandmother

The Grandfather

Scene 1

(The Girl comes home with her backpack into the living room, on the brink of crying. The Mother is reading a book.)

THE MOTHER:

What's wrong, dear?

THE GIRL:

They bullied me in school today. The kids from my class said that I was ugly. Am I really ugly?

THE MOTHER:

It's just them being idiots, don't pay them any attention.

THE GIRL:

But...

THE MOTHER:

No buts, go change your clothes, lunch is ready.

THE GIRL:

Okay...

Scene 2

(The Mother is hectically walking around the house in a business suit, and finds The Girl crying on herbed)

THE MOTHER:

What's going on? Why are you crying?

THE GIRL (barely talking through tears, hyperventilating):

I hate my body! I hate myself, this world is horrible and I don't want to be here anymore! It just isn't worth it...

THE MOTHER:

Why do you think so?

THE GIRL:

I have no friends, nobody in school likes me, I just sit at home, watch TV or read books or whatever. I feel like I don't belong here!

THE MOTHER:

Oh, you're just talking nonsense! You'll find some friends eventually. (Kisses the Girl on the forehead) Now if you excuse me, I'm in a hurry, I have an urgent business meeting to attend. Bye sweetheart, love you!

(The Girl stares at her as she is leaving, and continues to cry after she's gone)

Scene 3

(The Girl comes in with bruises and scratches all over her body)

THE MOTHER:

What happened to you?

THE GIRL (slightly nervous):

O-oh, well I told you I went bicycling with Ana. I accidentally slipped on gravel and fell.

THE MOTHER:

Oh, I see. Well you should be more careful next time.

THE GIRL:

I want to go see my father...

THE MOTHER:

Your father is too busy with his new wife. I'm sorry... but we'll have to get used to living without him now.

Scene 4:

(The Girl quickly comes in, picks up her bag and is ready to leave.)

THE MOTHER:

Where are you going?

THE GIRL:

To the pool. I told you I want to start swimming regularly during the summer.

THE MOTHER:

I don't think so. Didn't I tell you that we're going to a photography and casting session for that make up advertising?

THE GIRL (slightly irritated):

But I told you I don't want to go! I don't care about being a model or some dummy in an advertisement!

THE MOTHER:

We're going there in two hours and I don't care.

(The Girl lets out a loud screech of frustration and storms out of the room.)

THE MOTHER (Unfazed, calls after her.)

I don't care young lady, you're coming and that's final!

Scene 5

(The Girl has a bunch of Alprazolam or Xanax pills, she quickly gulps them down and after a bit, showing symptoms of overdose, goes limp. The mother comes in.)

THE MOTHER:

Come on honey, you have to go to school, wake up. (She tries to wake her up, but the body is limp and the empty box of Xanax falls to the floor)

(The mother screams in horror. The stage darkens.)

Scene 6

(The whole family is sitting in the living room, the grandparents are quietly sobbing, everyone is shaken up)

THE GRANDMOTHER:

Why did it happen? She seemed okay, why would she do this to us?

THE MOTHER:

I don't know either, I can't believe she's gone...

THE GRANDFATHER:

We obviously missed something...

THE MOTHER:

I think I know what was the reason why she did it, and it's all my fault...

THE GRANDPARENTS (with eyes wide open):

What?!

THE MOTHER:

I didn't get her the dress she wanted for her 13th birthday... And she wanted it so much!

THE GRANDFATHER:

No, no... I think it might be that time when she accidentally fell in the garden, I couldn't stop laughing because she was covered in mud.

THE GRANDMOTHER:

That's nonsense, it's ridiculous! (Pause) Are you sure it wasn't that one time we got her a nice Italian ice-cream and it fell on the ground even before she tasted it? We didn't get her another cone because it was too expensive.

THE MOTHER (in tears):

You're right... How could we be so blind to her pain? I can't even imagine how painful it must have been for her to bear that.

(Everyone is in a different position of mourning, quietly sobbing.)

Elena Prendzova

THE PIGEON ON THE WINDOW

Marija wakes up early in the morning. She stretches and gets up. Then she leaves the bed. She walks towards the open window to breathe in some fresh air. All of a sudden, she notices a pigeon on the inner window pane. Scared, she jumps back. Their eyes meet. The pigeon is calm and shows no fear at all. Marija is both panic-stricken and disgusted.

MARIJA: Shoo! (Pause.) Shoo! Shoo! Shoo! (The pigeon remains calm. She tries to push it away by gestures and by waving her hands in all directions, but the pigeon does not move a muscle.)

Marija steps away from the window and goes back to bed. She takes the laptop from the bedside table and logs in to Skype. The sound of the Skype call can be heard. Several faces appear on the laptop monitor, all connected into a video-chat call. Greeting voices are heard.

MARIJA: Hey, guys, a pigeon is stuck on my window. It wouldn't enter or go out. I'm freaked out, I don't know what to do. (Laughter is heard from the laptop.) I cannot believe this is happening to me! You know, I think it is blind, I think it can't see... Any ideas?

ELENA (her voice coming from the laptop): Good lord! Disgusting! And scary, too. I don't think I would ever be able to cope with that kind of situation on my own. You know, this reminds me of a poem of mine titled "I want a man who would smash cockroaches for me". (Loud laughter.)

TONI (sarcastically, his voice coming from the laptop): Dear Elena, a pigeon and a cockroach are not the same thing. But, however, if Mara catches the pigeon, we're having a feast!

ELENA (her voice coming from the laptop): You are disgusting!

TONI (sarcastically, his voice coming from the laptop): ... said the vegetarian.

ACO (his voice coming from the laptop): Cockroaches are food, too, you know. Actually, they are a specialty.

MARIJA: Why does this kind of shit only happen to me?!

TONI (his voice coming from the laptop): Maro, did you catch it? Shall we invite ourselves for lunch at your place?

ELENA (her voice coming from the laptop): Marija, call a neighbour for help.

MARIJA: Which one? Mad Dime or Psycho Tasko? If they come to my place I wouldn't be able to force them out.

ACO (his voice coming from the laptop): Let me give you some advice...

ELENA (interrupting him, her voice coming from the laptop): Ring the bell on any neighbour's door and ask for help.

MARIJA: Wait, I know, I'll fetch a stick and I'll try to push it gently. It may sound inhumane, but it might help it fly away.

ACO (only his voice from the laptop is heard): If the pigeon is healthy, it will fly away by itself, no sticks involved. Pigeons are easily frightened. I'm afraid that if it hasn't responded so far, there might be something wrong with it.

MARIJA: You're right. I don't think it can see... it even looks famished.

TONI (sarcastically, his voice coming from the laptop): Well, give it some food. We'll have more meat to eat afterwards. (He laughs hysterically.) Hey, Marija, what is there as a side dish? Potatoes?

MARIJA (ignoring him): Never mind, I'll cope with it. (Silently, to herself.) It looks old, you see.

ACO (his voice from the laptop is heard simultaneously as Marija is speaking): It might be old.

TONI (his voice coming from the laptop): Fetch a cat!

MARIJA: If you come up with any clever ideas, call me.

ELENA (her voice coming from the laptop): What about Aco coming to your place after work? His office is in the neighbourhood. Or Ivan. His office is in the neighbourhood, too.

MARIJA: It is indeed old and blind. I'm still doing my best with the stick.

ELENA (her voice coming from the laptop): Go, Marija, go!

MARIJA (surprised): It's rubbing its head against the stick! It won't leave! Instead, it's rubbing its head against the stick! Oh my God!

IVAN (his voice coming from the laptop): ... And you are bothered by its presence, right?

MARIJA: I can't close the window. It has its leg on the window pane. And I am so disgusted to touch it.

ELENA (her voice coming from the laptop): Try and push its leg instead of petting it!

MARIJA: I am not petting it, I am pushing it, and instead of flying away, it is now rubbing its leg against the stick.

ELENA (her voice coming from the laptop): Hmm... OK... Why not try placing the stick under its legs somehow and, then, just shake it.

MARIJA: It just flew away! Hurray! It flew away! Thanks, guys, for your advices.

TONI (his voice coming from the laptop): Actually, Maro, the pigeon was a prince.

MARIJA: I thought princes rode horses. And they fell off them on their way, so in the end, only the horses arrived.

TONI (his voice coming from the laptop): It's all over now, Maro, you've missed the chance.

Marija steps away from the window, heads towards the bed and the laptop and, after a few calm steps, halts.

MARIJA: Elena, where did you say I could find the man who smashes cockroaches? There is a huge one by my bed. Disgusting! Shit, I'm so fucking scareeeeed!!!

Marija runs out of the stage. The Skype remains on, and the voices can still be heard.

Tea Begovska

COFFEE WITHOUT CIGARETTES

A monologue for loneliness

When I am alone

I start cleaning

I clean, I clean like crazy, although it's all cleaned up.

I clean and wipe dust like crazy.

I get tired. I sit down.

I begin to cry, and I cry... and then I go on cleaning.

I clean like crazy.

When I get tired of crying, I light a cigarette.

I go mad

And I smoke.

I start talking to myself.

I slap my face and I say: enough, grow up!

I go to the bathroom. I clean there as well.

I put my yellow rubber gloves, I put on my shoes...

I clean... I clean the bathtub. I turn on the tap from the sink.

I start crying again.

No luck. Clean up. Cry. Clean up.

I smoke. I smoke cigarettes. One cigarette. While I smoke, I talk to myself again.

I slap my face: stop this, grow up!

The toilet is clean.

I go to the terrace, if there is any sun. I close my eyes ... I enjoy for a minute or two.

I imagine myself in a movie.

And if it's raining, I still go out on the terrace and imagine myself in a movie.

And then I'm lonely and sad and I cry.

I cry for a while, then I get inside.

I need to eat.

I need to eat anything.

I cook. I make a mess in the kitchen.

I cry and cook like crazy!

I cry like crazy!

I chow down.

I eat like crazy!

I do not have time to enjoy the food, I have more crying to do.

I wash the dishes.

I wash, I wash ... I'm mumbling something... some unfinished curses or whatever.

Never mind, basically, I cry.

I check my phone from time to time.

There is nothing, no call, no message, nothing! I'm sobbing!

I sit in the living room, silently. I smoke.

I'm tired.

I cry again.

I need to sleep.

I'm crying again.

I'm tired.

I'm tired of cleaning.

I'm tired of crying.

I have to leave, I have to get out of here...

Kiril Donchov

STRANGE ARE THE PATHS OF MAN

Scene 1

Empty stage. A sound of trumpets and crowds cheering. A young freckled boy enters the stage. He turns his head left and right. He is scared to death.

THE BOY: Strange are the paths of God. But our human paths are even stranger.

A young girl falls from above. She is wearing provocative lingerie, carrying a whip and has a mask on. She starts chasing the boy.

THE BOY: Don't, please don't, don't make me run like St. Anthony. Let's stop and talk, we surely have something to say to each other.

THE GIRL (stops, sits): Okay, I am listening.

THE BOY: I want to take it slow.

THE GIRL: What do you want?

THE BOY: I need him! Emerge!

THE GIRL: You want to take it slow. (Starts crawling towards him)

THE BOY: I don't want anything!

Explosion. Smoke. They start choking. Two masked figures emerge from center stage carrying another masked figure on their shoulders. They put the masked person down, and he stands between the boy and the girl.

GODLY: Do you want me to save you?

THE BOY: Yes, I want you to save me!

THE GIRL: From what?

GODLY: When, oh when? When will that perfect world arrive?...

THE BOY: Salvation!

GODLY: Now you shall crawl in diapers!

The Boy and The Girl start crawling around the masked people. Godly starts cuddling them.

GODLY: And what if you grow up again? I gave you another chance. This is the 200 millionth time. You exhaust me, and others are waiting.

MASKED MAN 1: Holy is the land that has you.

MASKED MAN 2: Sacred is the land you reign over.

GODLY: I can't wait to see what I've done this time.

Scene 2

On one side of the stage, the girl is sitting with her phone, while on the other side the boy is sitting with his tablet.

THE GIRL: Can Father do anything?

THE BOY: He is almighty.

THE GIRL: I want to be you...just for a day.

THE BOY: I want to be you as well.

THE GIRL: It says here that I need to install this, and I'll be like you. Do you understand how great that is?

THE BOY: That's excellent!

THE GIRL: Do you need to install anything, too?

THE BOY: This is an old model. Father would have to do something for me again.

THE GIRL: At what age should I transform myself into you?

THE BOY: I don't know. There's no right age.

THE GIRL: We are fooling around too much, aren't we?

THE BOY: Way too much.

THE GIRL: Come, let me hug you.

THE BOY: Go away.

THE GIRL: Why?

THE BOY: You haven't read a single book.

THE GIRL: But still, I have all the knowledge in the world. The only thing I have yet to learn is what it's like to be you.

VOICES: Reset system. Reset system. Reset system.

THE GIRL: Again?

THE BOY: Apparently.

Godly and the two masked men make an appearance again. The boy and the girl faint.

GODLY: Destroy them.

MASKED MAN 1: What?

GODLY: The devices.

MASKED MAN 2: Is that where their life is?

GODLY: Yes, if we destroy the devices, they will be gone forever.

MASKED MAN 1: This reminds me of the Flood.

GODLY: Even God has more advanced methods now.

MASKED MAN 2: Shall we erase them from existence?

GODLY: Not forever, but each of them shall become the other.

MASKED MAN 1: But if we destroy them, what will be left of them?

GODLY: Nothing. I shall write a book about them.

MASKED MAN 2: That way...they will continue to live?

GODLY: That way they will live forever. It's better than creating them again...and again...and again...

VOICES: And that was the beginning. That is how it all started.

Igor Pop Trajkov

FOUNTAIN

Dramatis personae:

IAN- soldier, higher rank than his brother Ivan, 24

IVAN- soldier, brother of Ian, lower rank than him, 22

PRESENTER- dressed in an award ceremony smoking

Set - Scene 1: a basement of military quarters, humid, with old furniture, untidy, with technical inventions equipment, reflectors in the corners and black and white photographs hanging on the walls. Scene 2: it is performed on the proscenium, with expensive red velvet curtain (as for an award ceremony), a big abstract color photograph with something brown at the top and something red at the bottom.

SCENE 1

Ian and Ivan are sitting on old chairs; there is a coffee table with a bottle of wine and glasses in front of them.

IAN

I sensed that you were kind of sore at me when you first saw me.

IVAN

You mean when I first saw you today?... I think I wasn't. It is just that it's the first time I see you here. You know we used to live in that big house, with family dinners every day... Now you see me like this. You were always my bigger brother; I wanted to reach your level. But I never did. I am such a wretch.

IAN

No, you are not. You are my baby. Look what we made for you. An artist's laboratory...

IVAN

I am not particularly successful, however. *(He pours some more wine in his brother's glass.)*

IAN

Aren't you drinking anymore? *(He tries to fill his brother's glass. Ivan covers it with his hand. He clinks it with his glass and bottoms it up)*

IVAN

I'll have to work really intensely tonight, since I'm inspired. Do you remember our excursion to Italy, when we saw that fountain in Lucca? It fascinated me so much. I felt ecstatic but at the same time bitter, because we had to leave. I wanted to stay there forever, to become a part of those watery stones. I never became a believer. How can God love us if we all die one day? If he cared about us, he would have made us like him- eternal, like that fountain.

IAN

It is because there hasn't been a war there for a long time. We know that. We make wars. Don't think about it. You are squandering your energy on useless things. I'll send someone to bomb that stupid place that messes up people.

IVAN

Don't you remember how gorgeous it was at the sunset; the brown shade, red at the bottom with creamy and nacre background?

IAN

How can that object of marble jocks urinating water in thick blasts be of any sanctity to anyone? That can be interesting only to someone who is sick.

IVAN

You were always good in school, I was always the dropout. You should know history of art. The sound of the purl of the water combined with the rustle of the leaves. That tender wind in our hair, and the coo of the pigeons. Do you remember how it was?

IAN

(He farts.)- Like this?

IVAN

Not exactly. Are you drunk?

IAN

Well, not enough to miss the opportunity to ask you what's going on with your project. You know people are asking. You are my baby brother, but we are all in uniforms here.

IVAN

Where is here?

IAN

Everywhere in this world, of course.

IVAN

(With explicit elegance, he approaches the drawers with photographs, and with the precision of a philatelist, he brings the B&W photograph of a child on a swing in front of his brother's eyes.)

IAN

(He stares at the photo for ¼ of a minute; he has sweat on his forehead and sparkle of a drunken man in his eyes. With particular care he moves the photo closer to his eyes.)

IVAN

(Proudly.) I worked on this one for 3 months.

IAN

What the fuck is this? I think they present the final products as prototypes... *(He tears apart the photo.)* - Where is it? You told me on the phone it was ready!

IVAN

Now, where is your respect for art? You had the chance to attend those expensive art schools.

IAN

And what is art? Graveyard of dreams!... Baby, you know what I mean. The project we developed...

IVAN

Don't you care about my feelings? I wanted to show you first what really matters to me. You are my dear brother.

IAN

Baby, we cannot make our living from art, you know that well enough.

IVAN

You mean, like that time when I ran away from home to starve on the streets of Paris?

IAN

I also mean like now. You should be more dedicated to what you do if you intend to leave this stinky basement!

IVAN

Why do I always have to do something? Am I not a free human being?

IAN

Of course you are, baby, but they know you have problems with... *(He touches his head making a gesture that implies insanity.)* - They know you had everything but you went mad for no reason.

IVAN

No reason? Don't you remember how our old man used to beat me? You never felt sorry for me. You were always the superior one.

IAN

We all got beaten sometimes, me as well... But we knew why! Because somebody was trying to put us on the right path!

IVAN

By hitting my head - a 6 year old boy's head - with a belt buckle?

IAN

Now bugger off! You always were, still are and will remain the problematic child. You didn't wash your feet and brush your teeth regularly ... You stink. Where is it? We must have it by Friday. I told you a million times about this. We are full of understanding, but don't mess with our rules.

IVAN

You are asking me about the product, and then you claim you created it. Do you have any notion of copyright?

IAN

Alright, you made it. But remember - we are in the army. We all do the same things.

IVAN

But then, how can I possibly create anything if I am insane?

IAN

That's not what I said, honey. I said that because I love you and I care for you, so you would take more care of yourself. Maybe one day I won't be able to take care of you.

IVAN

Yes you did say that! I am not insane.

IAN

Of course you are not. Otherwise, how would I speak so openly with you? I love you. (*He stands and kisses his brother in the mouth. Ivan withdraws his head backwards.*) - You are just a bit confused.

IVAN

Then how come everybody takes me for a maniac?

IAN

Cause that's what people are. They like to gossip, they spread rumors on social networks... So let's behold the genius of my baby brother again. What have you got for us this time?

IVAN

(Decisively stands and goes to the corner where he takes the cover off an object. It is something that looks like a chair.)- There... this is entrail cleaner - an ecological device for producing methane from...

IAN

(Suspiciously.) – Wait, this looks like an ordinary chair with loo in the middle.

IVAN

Sit and I will show you.

IAN

(He sits on the “chair”. Ivan fastens him to the chairarms with some kind of handcuffs.)- Oh I see, this is stress evader - for when we feel something in our rectum.

IVAN

Exactly, this device can clean our body without any pain or anesthetics, in the comfort of our home. And as you required, you (the army) will receive the gas supplies for this... So this is ready. You promised you will let me out now, my exhibition is ready. Because I created this device which is scientifically proven to extend human life for whole 5 years...

IAN

Baby, with us, I’m afraid, you will never go out. Plus, we need you for our next project that has to be ready in the following 3 months - floating drone-stand for the handicapped soldiers. You see, we are also the best inventors.

IVAN

Who’s we? Is it me? I did all of this for you. Why are you such a fuck, man? Are you ever going to be a good brother and let me out? You are having a normal life, and you are destroying me in this jail with your mean reports - that I am a schizoid genius etc. I want be out, on the sun! Capish!?

IAN

Pour me some of that mesmerizing brandy of yours. Let’s celebrate this marvelous invention, let me explain you something... *(He tries to stand up.)* - Would you release my arms? I need my hand for drinking.

IVAN

You won’t need it. This is for those who are alive. *(He opens the control device with the keyboard which is placed on a desk in this room; he turns one of its handles towards himself a bit.)*- This, though, is for the old wretches, for cleaning their ancient shit... *(He pulls the handle fully.)*- This is for the corpses, to keep them fully clean on the other world...

IAN

(In panic.) - Stop it, are you out of your mind!? They're gonna catch you!

IVAN

(He prepares the spotlights, directing them on Ian.)- Now I'm gonna write some reports... I know I will take your place. They will consider me irreplaceable, as it used to be the case with you.

IAN

(As he feels the penetration...) - You stinky faggot! This is how you thank me for taking care of you for so long. That immense exhaustion cunt. Aaaaaa... That's why all of this is happening now. We don't have manhood anymore. You were always a scoundrel with those filthy art reproductions you were placing in our room, those arse vipers... Aaaaaaaaaa! *(The metal tube emerges from his stomach blasting shit at first, blood afterwards, while Ivan is photographing.)*

SCENE 2

Awards ceremony. The curtain descends, with a photo attached on it. It is brown at the bottom and red at the top. The presenter (holding the award in his hand, some kind of statue) and Ivan come in front. Adequate music and an applause.

PRESENTER

This is a proof that soldiers, too, understand art. For this wonderful expressionist composition "Fountain", we present the first award to Ian Arnes. *(He gives the award to Ian.)*

IAN

(Dressed in smoking, he receives the award. He bows to the audience. Applause.)

END

Stefan Markovski

KOJAK

Characters:

KOJAK

KATA

MITO, Kojak's father

MARINA, Kojak's mother

SCENE 1

The apartment of Mito and Marina. Kojak is packing his suitcase. Mito and Marina are sitting at the table. Marina is cleaning some peppers, putting them in a large metal bowl. Mito, sitting opposite her, is smoking a cigarette and reading a newspaper. The bell rings.

MARINA: Someone's ringing.

Mito turns a page of the newspaper.

MARINA: You hear me? Someone's ringing.

MITO: (Looks at her.) Well... that's right. (Keeps on reading, murmuring to himself.)

Marina sighs suspiciously and goes to the door. She opens it. On the doorstep, Kata appears with a backpack.

MARINA: Hi.

KATA: Excuse me, is this the apartment of ... (Pulls out a paper and reads from it.) Mito and Marina Chernopeevi?

MARINA: Yes, what are you looking for?

KATA: My name is Katerina and I'm a reporter for *Boob Tube TV*. Can I talk to ... (Looks at the paper.)

MARINA: (Interrupts her.) Kojak is not here. And we don't know when he is coming back.

KATA: Hmm... could you...

Kojak stops packing and runs to the door.

KOJAK: The dimension in which I appear to be, sometimes makes time pass faster than expected! Looks like I'm back.

Marina disappointedly turns away from the door and sits down on the table to clean peppers.

KOJAK: Tik-tak! Dzrrr! Kaboom! Oh, good day.

KATA: (smilingly) Excuse me, my name is...

KOJAK: Kata?

KATA: How'd you know...?

KOJAK: It's like "gata"¹, only with K. The walls have ears, and there are no walls or ears between the doorway and my suitcase; on the contrary, only mine appear to have detected you. (Whispers.) My dad is like, deaf-dumb, you know... (Turns for a moment towards Mito.)

KATA: I'd like to interview you about your family uhm... case.

KOJAK: You mean our mutual litigation?

KATA: Yes... of course.

KOJAK: (Pointing his thumb to Marina and Mito.) Well, that's... their job. But I'm not angry.

KATA: Let me just turn on the camera.

Kata opens the backpack, takes a camera and a microphone out of it. Kojak stares at the camera and the microphone simultaneously, looking confused.

KOJAK: (Coughs, subtly fixing his hair.) It's as simple as this: my old ma and dad decided to get rid of me, at the same time granting me, by definition, freedom by that very act. And as you surely know, Mr. Lincoln said, *those who deny freedom to others, deserve it not for themselves*. My parents epitomize the very opposite to such a constellation of the situation. Namely, they give me so much freedom that I can freely leave the flat without coming back. And that, regardless of whether I want it or not, is precisely what awaits me. (Picks a sheet of paper out of his pocket.) Take a look.

Kata lowers the camera and takes the sheet.

KATA: What is this? Hm, a court verdict...

KOJAK: That it is.

KATA: (reads) "In accordance with Article 47 of the Family Law, as well as the latest amendments to the Social Protection Law, Article 469, line 16, the following verdict is reached: the first person shall leave the home of his parents Marina and Mito Janevi no later than 30 days from the making of this verdict." Wait, are you the first person...?

KOJAK: Well I am first in something.

---

¹Gata (Macedonian "rata") = prophesize

KATA: I think this case is unprecedented. We need to make a BOOM article.

MITO: (Towards Marina.) Boom? Anybody said boom?

MARINA: Damn it, Mito.

KOJAK: When I think of it, I was first in my generation as well. But I really managed to choose faculty wisely.

KATA: What did you study?

KOJAK: No doubt, the most practical faculty in our society, and God bless, on global level as well. (Whispers.) Literature, Miss Kata.

KATA: Wait, I need to turn on the camera.

Kata raises and activates the camera.

KOJAK: I know, I should have thought about it on time.

KATA: An artistic soul?

KOJAK: Um-et-nose². Mind and nose. If I only had "mind". Ehm...

KATA: But, Kojak, it's... excuse me, Mr. Kosta...

KOJAK: Miss Kata, my nickname is... a holy thing. In England, it's a bald tire slang term, in America – slang for a bald white guy, and in Bolivia it is, my Miss, a term referring to the world's best-quality multifunctional military vehicle that can integrate 70-millimeter rocket launchers.

KATA: Excuse me, I...

KOJAK: You, Miss... (Getting closer to her.) Are so cute and I think... it would not be appropriate if I do not allow you to use a homonym that at the same time refers to such a well-equipped military vehicle.

KATA: Oh...

KOJAK: My situation requires taking advantage of the fact that you gave me a hand by deciding to share my despair with your numerous audience, and I am... (Takes her hands, dropping the camera.) ...endlessly and, hopefully, replenishably grateful.

---

²Um-et-nose refers to Art (Macedonian = "уметност")

Vasil Mihail

PARKING

(Sunny day. The exit of a car park. JEAN is leaving with his car and stops to pay. JEANNE is sitting in the car park kiosk, looking at her phone and smiling, not noticing JEAN. He looks at her ironically at first, but then he smiles.)

JEAN: Take your time, don't worry. Of course, if I were in a hurry you would have to hurry up too, but here we are, I'm not in a hurry. Actually, even if I were in a hurry, you wouldn't have to hurry, but of course, in the end, you would have to do your job with optimal or at least the minimal speed which is imposed onto you by your employer. That is probably listed in your contract, unless you yourself are the owner of this car park, but then again, you still certainly have a work contract, which also means rules, and that is why you can't be excused of your duties and the diligence of its execution. The fact that you are perchance the owner, doesn't release you from the an owner's duties and the obligation to follow the labor laws, although from the aspect of a worker, you also aren't excused from the obligations of the current contract which you have made with yourself. Of course, the chance of you not being the owner of the parking is not excluded; that might be another person, male or female, which does make quite a lot of difference. If the person is male, one factor is his marital status, and let's not talk about the even more important factor – the status of the company, which is determined primarily through the bank account, settled installments for possible loans, but imagine, the company may even be bankrupt, so in that case, now you work for past debts. Of course, you are being paid for this, but in the given situation, the owner isn't the owner, you have some sort of bankruptcy trustee which probably has liquidated many similar companies before, so now, this is a routine for him and he doesn't care if you do your job properly. He or she isn't even thinking of how much it would cost to pay the debts, because they're getting their salary, which, imagine, will be stop at the moment the company is liquidated. That isn't good for them, so they would try to prolong the alleged liquidation process. But, I don't insinuate that your case is such as this situation I have just described. For example, what would happen if we assume that instead of a male owner, you have a female owner which is ugly and infinitely jealous of your attractiveness. That's probably why she even hired you. So that she could be little you with this work place. To be honest, you look like someone who is well educated. Maybe I'm wrong, but my intuition says so. You know that unexplainable feeling which persistently tells you that a certain thing is exactly like that, without even the smallest bit of evidence? Believe me, I'm not that type of person, I don't believe in such stories.

JEANNE: (without looking at him) Your card, sir.

JEAN: Which one precisely? I have a Visa, Master, American Express and two more. I can only show them to you from afar, and by no chance from both sides, because you could see the secret code. I say secret, but even I don't believe that. Honestly, nobody believes it, because how can something be a secret, while it is clearly visible, literally visible. I mean, of course, it is visible only to those who can read it. (He smiles.) Nonsense! I mean, in fact, it's visible to everyone, but comprehensible only to those who are able to read. You know, there are lots of people who can read, but don't

understand. It's a phenomenon which I've named "a comprehended incomprehensible comprehensibility" or in other words, "a bald head".

(JEANNE is laughing about something that she's reading on the phone. JEAN realizes it's about him.)

JEAN: Oh, yes! That was making me laugh, too, for a whole month. Yes, I know it sounds confusing, but it's like that because we, people, are inclined towards interpreting things as agreed. A bald head is a head without hair and it has seemingly nothing to do with understanding when it comes to reading. But, I'm confident that it isn't like that. If you have a couple of more minutes to spare I will gladly explain. Maybe it will take only a minute, maybe less, I've never measured. But, how could I even measure that when I've only been thinking about it, and never spoken it out loud? Of course, we all know that the flows of thoughts and words have different time continuums. But, that is a different subject, let's continue with the one we already started. You know there are a lot of people that easily change the subject. And believe me, they don't always do it accidentally. On the contrary, they often have a great benefit from it. I am convinced that you are also familiar with these types of people, but of course, they aren't the subject of our conversation, which to be honest, is becoming more pleasant by the minute. These days, it's very hard to find a good listener. Not only for one's problems. For such things, there never really are any good listeners. But I'm talking about everyday conversations, even unusual ones, those full of enigmas and philosophy. The time we live in is sad sometimes; dialectic is first transformed into monolectic, and after that into dyslectic, which leads me on to think about my bald head. (He smiles.) No, not literally my head, I've never been bald. I am talking about my head that can be anyone's head. To be more concise, I can say that even though my head isn't bald, it can be in the place of a bald one, in other words, I could be in anyone's head. Inside! Do you understand? Of course it's different if my head is in the place of another head or I'm inside the other head. It sounds confusing, I know. But, it's simple. I'm in everyone's head that's thinking about me and in everyone that I'm thinking about. You see, now it's clear as a whistle. Although my head can be in place of another in many cases. One of them, for example, is if I haven't learned the alphabet or I have learned it and I know how to read, but I haven't learned the meaning of words. I know that you will instinctively think that this is absurd, and that it's impossible for someone to know how to read, and not to know what they're reading. But, that's not the case. I'm one hundred percent sure that this is highly possible, and I can back up this claim with evidence, too. The law for example! It is concisely written, yet everyone interprets it differently, especially in the section of laws of prohibition where everything that isn't forbidden - is allowed. The same words have different meaning according to where every head is positioned. If the head is standing on a hill, or maybe a mountain, the air is fresh there, oxygen runs through the blood quickly, moving through the small capillaries in the eyes, it clears up the vision and the words become clearer. But on mountains and hills, there can be snow and wind, those are circumstances that additionally worsen the situation. If the head doesn't predict that, the whole clearness becomes muddy, especially if the head is bald. A bald head doesn't deal with cold temperatures very well. The advantage with a bald head is that it doesn't have problems with lice - those pesky little vampires which, nobody knows why, in our modern times, mostly attack children. Maybe some scientists have done research why it is so, but I can assure you that they do so because they have nothing better to do, because as you can see, the lice are still there. But I know the truth, and I know this because I don't have a bald head. They torture children because of two reasons. The first reason is that children have pure thoughts, and that makes their blood pure too, which is a great advantage for the little scum to breed. The other reason is because there aren't any bald kids, so parasites know that their new living

space is guaranteed. Of course there are those types of parents that shave their kids' heads, but those cases are a different issue that requires research. I realized these things when I was a kid. Yes, yes. I was a kid too, I know it sounds incredible, but it's the truth. I think that's the reason why I didn't go bald. But I remember back then, when my parents parked at similar lots like this, I was sitting in the backseat, in those child safety seats, tied up with a seat belt. Being in motion, but tied up. To be moving quickly, and yet standing in one place. Back then, I used to think:

-What are these rods that constantly go up and down? The cities are filled with them. You have to pay to get through them. My parents work, so they can get money and pay for the these rods to rise and drop. While they're working, I'm in a room with other children, and all of us have lice. This world is really weird.

Back then, I used to bang my head to destroy the lice, but with no success. Later on, I had read that they were capable of with standing huge amounts of weight, and that the banging of my head just stimulated them to grow bigger. Luckily, that ended up for the better. One day they grew up so big, that my head couldn't sustain them anymore, so they left. I suppose they moved to another kid's big head, which one day, in order to save itself, would have to go bald.

It's a beautiful day today. I hope your shift ends soon, so you'll have enough time to go somewhere outdoors. It's really nice to be outdoors. Not many things are visible, yet there is an abundance. Your smile is very cute, did you practice that or it comes naturally?

JEANNE: (finally looks at him) I beg your pardon?

JEAN: I said... Which card would you like to see?

JEANNE: The parking card?

JEAN: Oh, yes. But why?

JEANNE: What do you think, why?

JEAN: I'm not sure.

JEANNE: Guess.

JEAN: Maybe because you want to go for a walk in the park with me.

JEANNE: What do you mean?

JEAN: You want to take my parking card, swipe it through the machine in front of you, tell me how much I need to pay, I pay you, you press the "next" button and when the boom gate goes up, I pass with my car, you go outside into freedom, you get in my car, my car then becomes our car, in other words - we become its possession, because it takes us on a journey, we are moving while standing still, I mean sitting. We drive our selves to the nearby park, there's a similar parking lot like this, where I park this car, already ours. And after that, we can go for a walk. We can get some popcorn. Actually, no. Popcorn is for the cinema. It makes that crackling noise that annoys everybody. That's why I think the volume in the cinemas is turned up so loud - because of the popcorn business. It

didn't use to be like that back in the days, you know. Of course, we can always drink tap water from the fountain, for free.

JEANNE: Pardon me for my remark, but it's not free. With every nail polish, hair dye, eye shadow, panties and socks that I buy, I pay for that water. And I've always asked myself why it is so. Why do I have to pay for something that exists either way? Even if it didn't exist, they built the fountain at some point and it started existing. We pay for something that exists, isn't it weird?

JEAN: Then we don't have to drink water. We could chow down some sunshine.

JEANNE: I would like to, but I didn't bring my cutlery.

JEAN: Don't worry, that's why your unpaid Jean has an extra set in the car. It always comes in handy in this type of situations.

JEANNE: Is your name Jean?

JEAN: No, but that's how I'm registered in the documents.

JEANNE: Well that's incredible. I'm also registered as Jeanne in my documents.

JEAN: In that case, there's nothing left for me to think except the fact that you're my lost twin sister. I'm sorry, maybe I'm the lost twin brother.

Jeanne: Now I understand why I enjoyed so much while listening to your talk. Every single word of yours seemed like it was told by myself.

JEAN: To listen and to hear isn't the same thing. If you want to, I can explain that. And of course, if it's okay with these 50 other cars, which are patiently waiting to give you their parking cards and pay, no matter they won't go for a walk in the park with you.

JEANNE: All those people in the cars don't have anything better to do in their lives apart from waiting. In other words, their profession is to wait. They wait in endless lines at endless gates throughout the world, they wait to feed themselves, to go to the toilet, they wait for sleeping time, and even when they're asleep, they wait to wake up. They wait until they go bald. But I'm burning with desire to hear your explanation. To burn with desire is more than accomplishing your desire, but don't worry, I'll keep on burning. This is the happiest day of my life.

Lidija Mitoska-Gjorgjievska

ARROGANT WICKED LIAR

IVAN

First counter clerk (Kire)

Second counter clerk

Third counter clerk

Fourth counter clerk

A post office. IVAN is waiting on a counter, while the FIRST COUNTER CLERK is working on a computer. After a while, the FIRST COUNTER CLERK pays him attention.

FIRST COUNTER CLERK: Next, please!

IVAN: Hello, I would like to send a letter, please.

FIRST COUNTER CLERK: Sure. May I see it? *(He looks at the letter.)* Oh, but this is international. You're posting it to Germany, right?

IVAN: That's right, to Germany.

FIRST COUNTER CLERK: All right, but you can't send international letters now. Come back at...about 1 o'clock, we'll see what we can do.

IVAN: At 1 o'clock?

FIRST COUNTER CLERK: Yes.

IVAN: All right, thank you. See you later.

He comes back at 1 o'clock. The SECOND COUNTER CLERK is on the counter.

IVAN: Hello.

SECOND COUNTER CLERK: Good afternoon, how can I help you?

IVAN: I came here earlier today to send an international letter, but they told me to come back at 1 o'clock.

SECOND COUNTER CLERK: At 1 o'clock? *(He looks at his watch.)* That would be now. Right. An international letter. Excuse me, where are you sending to? I mean, what country?

IVAN: To Germany.

SECOND COUNTER CLERK: Very good... well... if you could just hold on for a moment, I'll call my colleague, I'm... I'm only here since yesterday. Would you mind? *(Uncomfortable smile on his face.)* He'll be here in no-time. Just a moment.

IVAN makes a gesture of approval. SECOND COUNTER CLERK exits hastily. IVAN is waiting for a while. THIRD COUNTER CLERK enters.

THIRD COUNTER CLERK: May I help you?

IVAN: Hello, I wanted to post an international letter earlier today, but they told me to come back at 1 o'clock.

THIRD COUNTER CLERK: Just a moment. *(He gets up, exits and comes back quickly.)* What was that you said?

IVAN: I came to send an international letter, but they told me to come back at 1 o'clock.

THIRD COUNTER CLERK: Just a moment. *(He gets up again. IVAN shows a sign of gruffness. The THIRD COUNTER CLERK makes a few steps, peeks out to the International Mail Counter and comes back.)* He's not there yet... Listen now: you'll wait there, in the hall, by that door. There's a counter, you see? There should be a guy there, he's in charge for international mail. He'll get the work done. All right?

IVAN: Right. And when is he supposed to be here?

THIRD COUNTER CLERK: He was supposed to be here already. He's usually here by this time. Come back in a while.

IVAN: Okay. Thanks.

IVAN is waiting in the hall. After a while, an elderly person with a bike finally enters very clumsily, making a lot of noise. He looks like a beggar. He tries to lean the bike against the wall. The bike falls down. He tries again, this time successfully. The man shakes the dust off his clothes and arms. He takes out some keys from his pocket and sits behind the counter. He is the FOURTH COUNTER CLERK. He puts on his glasses, unlocks a drawer and takes out some papers.

IVAN: Good afternoon, sir. Is this the counter for international letters?

FOURTH COUNTER CLERK looks at him suspiciously, as if he had done something wrong. IVAN realizes that the FOURTH COUNTER CLERK will not answer and that it's his turn to speak again.

IVAN: I would like to send a letter... to Germany.

FOURTH COUNTER CLERK: Give it to me. *(He takes the letter and looks at it.)* Airmail, certified, express, regular...?

IVAN: *(jokingly)* It doesn't matter as long as it arrives... No, seriously, what's the safest way?

FOURTH COUNTER CLERK: What do you mean, "the safest way"?

IVAN: Well I've heard that they don't always arrive... I mean... it has happened to people... to wait for their letters and...

FOURTH COUNTER CLERK: *(visibly disturbed by the question which he had obviously been asked many times before)* You want to know when they don't arrive? When they are written by some uneducated country schoolteacher, with handwriting like this, as if pecked upon by chickens *(he strikes the paper in front of him with a pen, to demonstrate how an uneducated country schoolteacher writes)*, when you can't recognize a single letter, look, can you read this? *(He raises the paper and shows it to IVAN)* That's when they don't arrive.

IVAN: *(after a short pause)* Certified.

FOURTH COUNTER CLERK: I beg your pardon?

IVAN: The letter, I want to send it by certified mail.

FOURTH COUNTER CLERK: *(Still visibly anxious, he takes out an envelope. Quietly, for himself)*...They don't arrive. God forbid. *(To IVAN)* You'll put your letter here. You'll write the recipient's address here, from this to this line. Write legible block letters, don't go over this line. From here to here – name and address of the sender, that is your name, surname and address. Is that clear? And make it legible, in case you want it to arrive.

IVAN *looks at him and doesn't answer. He starts writing.*

IVAN: When is it supposed to arrive?

FOURTH COUNTER CLERK: Well you know what they say – those who arrive early, aren't worth waiting for. *(He laughs sarcastically.)* But the youth of today won't wait, you're always in a hurry, skipping the queue...

IVAN: *(Handing him the envelope)* Here.

FOURTH COUNTER CLERK: *(He takes the envelope, sticks a stamp and measures it.)* 280 denars. *(Keeps looking at the envelope; IVAN hands him the money. Surprised.)* Samonikov?

IVAN: Yes, Samonikov.

FOURTH COUNTER CLERK: What are you to Peter?

IVAN: Peter?

FOURTH COUNTER CLERK: Peter Samonikov, from Internal Affairs?

IVAN: *(He is confused and doesn't know what to say. After a short pause)* He's my father.

FOURTH COUNTER CLERK: *(Abrupt change in attitude. He suddenly becomes pleasant)* Really? Peter is your father? Well why didn't you say so? You should've told me so! *(He makes a phone call)* Hey, Kire, I've got a letter from Peter, from Internal Affairs. It's urgent, yes, be quick. Certified, yes. Bye. *(To IVAN)* He's coming.

Enters FIRST COUNTER CLERK - KIRE.

FIRST COUNTER CLERK: Hey, what's up?

FOURTH COUNTER CLERK: Here it is, Kire. Thanks. *(He hands him the envelope).*

FIRST COUNTER CLERK: No problem, not at all. *(Exits.)*

FOURTH COUNTER CLERK: *(cheerfully, to IVAN)* Send my regards to Peter. Tell him that I haven't forgotten about that time, about the penalty. He'll remember, I'm Miro. Thank him from Miro.

IVAN: I'll thank him for your penalty and I'll thank him for my letter, if I ever meet him.

FOURTH COUNTER CLERK: What do you mean?

IVAN: Well, I don't know any Peter from Internal Affairs.

FOURTH COUNTER CLERK: You just said he was your father, didn't you?

IVAN: Well... did I? *(He leaves the counter as the clerk is shouting after him.)*

FOURTH COUNTER CLERK: How dare you! You arrogant, wicked liar! This youth of today! What kind of people are you, always skipping the queue! Disrespectful, stupid brat! Kire! Kire!

Irma Bashevsk

CHANGE IT, SAVE IT

CHARACTERS:

PHILIP: a graphic designer from Skopje.

ANGELA: a painter, PHILIP's girlfriend.

MARIN: a medic, lives and works in Skopje, born in Bitola.

ALEXANDRA: came to Macedonia to visit her family, works as a manager in a PR and Marketing agency and lives in Chicago.

MARINA: lives in Skopje, she's getting ready to move to Slovenia.

PETER: MARINA's boyfriend, a waiter, shares his girlfriend's plans.

VICTOR: lives in Florida, works at McDonald's, came back to Macedonia for his brother's wedding.

SCENE 1: INTERIOR, EVENING, A LIVING ROOM

A summer evening, 7 pm, a small living room filled with cigarette smoke, furnished with second hand furniture items, different in style. The old gray sofa is covered with a deep red cover to hide some holes, the tables and the chairs are repainted. There is no carpet, the floor is bare. Dim light is coming from the thin and tall floor lamp in the corner of the room. In the middle of the living room, there is a wooden table, all covered with snacks, plastic cups, bottles of soda and alcohol, ash trays and packs of cigarettes. Seven young people are sitting and having a conversation for hours. The laptop is connected to the TV. Tom Waits quietly playing in the background.

PHILIP

(turns to ANGELA)

Babe, where's the beer?

ANGELA

(gets up)

In the fridge, I'll bring it right now.

(heads to the kitchen)

MARINA

(laughs and turns to PETER)

Yo, Peter, for the last time in your life, you serve us!

ALEXANDRA

(lights a cigarette and makes herself more comfortable in the armchair)

What “for the last time”? What's going on?

MARINA

He's leaving.

VICTOR:

(positively surprised, turns to PETER)

Really?

ANGELA returns with two beer bottles, hands one to PETER.

PETER

(takes the bottle and pours beer in his cup)

It was enough!

PHILIP

(focused, searching for the cigarettes through the mess on the table)

Well, of course, for that small amount of money...

(turns to ALEXANDRA)

This way!

ALEXANDRA

(throws the cigarettes to PHILIP, turns to PETER)

How much are you making?

PETER

It doesn't even matter, we're leaving with MARINA next month, anyways...

MARIN

(gets up from the sofa and turns the lap top off, turns on the Sports channel, a soccer game is playing live, turns to MARINA)

Hey, seriously, you don't even brag. Is it really happening?

MARINA

(lays on the floor and places her head on PETER's lap, lights a cigarette)

I'm having an interview in Ljubljana this Monday, but I did get a positive feedback already...through the e-mail, at least...

MARIN

(cuts her off)

I don't believe that...

PETER

Why so negative?

ALEXANDRA

(uninterested, stares in her phone, turns her Instagram and her camera on, poses)

Gays, let's take a selfie!

MARINA

(turns her head up and looks at ALEXANDRA repulsively)

Let's not!

ANGELA

(poses for the selfie with ALEXANDRA and turns to MARIN right away)

What's the problem? Why wouldn't you believe that?

MARIN

(focused on the screen)

It's all the same shit!

ANGELA

At least it's not Macedonia, dude...

MARIN

It's all the same everywhere! And I really don't get it. Why are you all trying to run away? Is anyone staying with me, here?

PHILIP

(laughs)

It doesn't seem so. If I didn't depend so much on that damn twenty thousand denars, I would have stayed at home freelancing and saving to run away!

ALEXANDRA

(shocked)

Only twenty? You're crazy you haven't left yet!

PHILIP

Oh yeah? Angela doesn't work, so if I give up, we won't even have enough money for a piece of bread!

ALEXANDRA

You're overreacting! You could do it anywhere else.

ANGELA

(stretches her arms)

It's not as you think it is. Those who pay good money, already have hired designers. Those who are looking for designers, pay much less.

ALEXANDRA

I wouldn't take it, honestly...

(shovels an entire cookie in her mouth)

VICTOR

(gives her a sharp look)

Oh, but tell me how easy it must be for you to say so, ha?

ALEXANDRA

(stops, still with full mouth)

What do you mean?

VICTOR

For someone who fixed their life the way you did, it must be very easy to talk like that...

ALEXANDRA

(raises her voice in self-defense)

Dude, I worked as a hairdresser for years, remember?

MARINA

(tries to calm the situation down)

Come on, it's all good, stop it, guys!

ALEXANDRA

It's not good, sweetheart! It seems that this little guy has forgotten...

VICTOR

No, I haven't! I remember how you stayed illegally after your Work & Travel permit expired. Oh, how I wish I could also become a manager with no college degree...

ALEXANDRA

(furious)

Get creative!

VICTOR

(laughs and turns the conversations into a joke, touching ALEXANDRA's foot with his)

Yeah, get creative and marry for a green card!

ANGELA

(yells)

Guys! I'll make you all leave if you don't knock it off!

VICTOR is laughing loudly, ALEXANDRA furiously takes her glass and the ash tray and gets on the balcony, trying to keep calm and not hit VICTOR.

PHILIP

(quietly)

Dude, please...

VICTOR

I don't want to! I live across the ocean too! And I'm working my ass off. But at least, it's all fair. I still smell like burgers, and I've been here for a week!

PETER

If you work your ass off over there, why didn't you just stay here?

VICTOR

Ah, nah...better there. At least it pays off. I'm being payed for each and every extra hour; I actually feel as a human being. Here, no way...

ANGELA

You're right...I started thinking the same. Guys...it's not possible to make a living with art here...

MARINA

Here you can't make a living with anything. The conditions are miserable. 21 Century! People with college degrees, master's degrees...our diplomas are nothing but decorations. We work full time, yet 5 days before the end of the month we're literally fighting for food. I haven't been on a vacation in years, having a dinner at a restaurant is a luxury for me...

(turns to MARIN)

Ask me again why I'd do anything to run away from here!

MARIN

(still watching the soccer game)

Okay...

PETER

MARIN, let's be honest! You're a medic! Are you satisfied?

MARIN

Yes!

PETER

Well yeah, almost forgot that you work at a private clinic. But you know what? I'm not satisfied! Let's hope I don't get seriously ill, I won't be able to come to you, ya know? And if I go to the public hospital, it'll only get worse!

PHILIP

(laughing)

It's so tragic, it's funny! I literally got even sicker at the infectious disease clinic last year!

PETER

(sarcastically)

Patience! Come on, we'll join the EU anytime now, we're changing our name, aren't we?

Mia Kantardzieva

FEARS

Morning. Me, a cup of invigorating coffee on the balcony, 5-6 cigarettes and 2 apricots that I picked from the yard. I'm thinking about this beautiful life, this sunny morning, it's Sunday and I'm watching the sunny blue sky over the horizon... This will be a good day. As I put out the cigarette, I reach for the nice, juicy, sweet apricot. My hand clenches as I notice that on my nice, juicy, sweet apricot, there is a bee.

I think to myself – okay, it will go away... I'm waiting patiently... 10 minutes have passed and the bee is still indulging in my apricot... my patience is running out. I enter the second phase, when I'm looking for anything to chase the bee away with... I realize there's nothing around me. The cigarettes – I thought, but they're too small: the bee could come towards my hand, bite me, then I would need to go to the hospital... but there's no one to take me to the hospital, I'm alone at home... Should I just light a cigarette and blow directly into the bee's face?

Yes! I light the seventh cigarette, which defies my principles – I always smoke 5 to 6 cigarettes with my coffee, but this is a delicate and extraordinary situation. So I light the cigarette, I don't inhale ... if I inhale, I don't know what will happen to me, since my body is accustomed to 5-6 cigarettes; maybe my heart will respond oddly, for example develop tachycardia, my left hand may start to stiffen, my mouth may become numb, and it is clear that these are the first symptoms of heart attack... yet, I'm home alone. Okay, no inhaling. The bee is in a smoke veil now, it starts moving its wings, looking nervous. Maybe I should stop... I may disturb it to such extent so that it moves away from the apricot, gives a sign to the bees in the surroundings and they all come back to attack me, a whole swarm of them! Yes... I have read about it, when bees are in danger, they send signals and all the bees in the surroundings gather to attack the intruder.

There would certainly be about 30 bees, and let's say that each of them bites me – on average – twice; that makes 60 stings. I won't even be able to get to the phone and call the ambulance! After such a terrifying scenario, I put out the cigarette. I wait for a while, and the bee calms down because I do not blow in its face anymore. I look at the phone, it's been half an hour already. It's getting hot, I'm getting nervous, I start sweating... Should I light another cigarette? No, that is definitely a bad idea. This heat and a cigarette can only lead to a heatstroke, or at least fainting. And if that happens, there will be nobody to help me, I am home alone... My pulse is bounding, I'm mildly anxious. The bee is still there, savoring the apricot.

It's been an hour and a half. I am almost dehydrated, I did not bring any water with me, and I always get anxious without water. The bee is still there. So you're wondering why I don't just get up. Let me explain... My table is on the balcony, and the balcony is on the second floor. The table is by the wall, exactly 60 centimeters from the railing, just as much as I need to squeeze myself past it and get inside. More accurately, the table stands between me and the door. Normally, I would squeeze past the table and get inside. You're wondering why I should squeeze past the table? It's the second floor!... If I get too close to the railing, gravity could pull me down, or if I feel dizzy because of the height, I will surely fall over the balcony! In that case, with any luck, I would spend the rest of my life

in a wheelchair! That's why I just stick to the table when I'm getting inside. It's as simple as that. The main problem at the moment is that the tray with my two apricots is at the very edge of the table, so that if I go past it in order to get inside, the bee (which 10 minutes ago called the reinforcement of two more bees) would attack me without doubt, because I would hide the sun for exactly 2 seconds... I have read that they respond to light, and they are very sensitive to sunlight. If they feel a sudden change in the sun's rays, they consider it an attack and immediately retaliate with an attack. And me... I'm alone at home. That's why I don't get up, okay?!

The sun is killing me, I desperately need some water. I become anxious if I sit too long in the sun, without any protection, first and foremost - I may get sunburnt, and secondly, the sun might trigger a sun allergy (although currently I'm not allergic to the sun, I have read that it may appear unexpectedly, at any age). I don't even want to think about the moles that could appear on my skin! I've read that the moles are in fact tumors that are not active until they begin to grow. If they start growing... it's clear that somewhere in your body, you already have cancer! The mere thought of it terrifies me, such a lousy disease! Oh dear, here comes tachycardia again... all right, calm down.

It's three o'clock in the afternoon... I'm completely out of my mind... I'm soaking wet, smelling bad, dehydrated. I managed to prevent 5 panic attacks, I smoked 6 cigarettes more than planned, my skin has all turned red but thank God – no moles so far. I'm hungry and exhausted, I covered my head with three pairs of socks that were hanging on the clothesline, they were wet and now they are dry as dust, I took them carefully, not making a shade to the bees, I bet I have got a sunstroke. The sunstroke would make me vomit, it may give me the fever, I've also read that sunstroke can kill, and look at me, stuck on this balcony...

These bees seem to be chilling while I'm losing my mind! Did I turn off the stove this morning, after preparing my coffee? If I didn't, it's certainly about to explode any minute now, since I'm home alone and there's no one to turn it off. Why is this happening to me? How could I not anticipate it?! Why didn't I just sit on the other side of the table? In that case I could have easily walked inside, right here, by the air conditioner. I would have checked the stove several times and watched television peacefully. It's Sunday, goddamit, and I'm stuck on the balcony! I can't feel my feet, I've got white lines from the flip-flops, and the sun is killing me. That's it, I can't stand this anymore, I can't call anyone, because even if somebody comes, he won't be able to come in, and even if he has a key, the door cannot be unlocked because I always lock it twice and leave the key inside the lock, so in case a thief wants to enter, he will not be able to push the key. I have read that's the best prevention from thieves. But in a delicate situation such as this, it doesn't help at all. I even wish that a thief would come and save me. I'll make him a coffee, I promise!

I open my eyes, the sun is setting. I must have fallen asleep... I'm trying to figure out what happened and whether I've lost consciousness. I look around, then at myself, and I realize that I'm sun burnt and my head is about to explode. Apricots... the bees are gone... FREEDOM! I jump up, overjoyed that this hell of a day has finally come to an end, but as I lose balance after the whole day of sitting in the sun, I accidentally push the tray with apricots, it falls down and breaks. One of the apricots rolls in front of my feet, and trying to avoid it, I step right over it. It's soft and I slip upon it, I fly in the air, just like in the movies, and land on my hand. It hurts as hell, my hair stands on end. I somehow manage to get up and I see my hand instantly swelling and turning blue. I get inside, call the ambulance with inarticulate voice and I realize that I'll never eat an apricot again!

Dramatic summary of the project and the book *Poor Little Rich Drama*

Skopje. Day. September. Year: 2018.

Behind the scenes of the Macedonian local antagonism; local, international and global political crisis; eco-catastrophe in Macedonia; abuse of the local culture and education; general condition of social paralysis and perpetual status quo, denial, negativity, self-denying: we decided to break this local state of apathy with a healthy and creative theater initiative, through a motivating lecture, useful workshop and creative outcome - a book titled *Poor Little Rich Drama*.

This book is a follow-up of the lecture *Who is the author?* and the workshop *Who am I, The Author?*—events that took place in June 2018 and were carried out by Ulrike Syha, German playwright and dramatist. Inspired by the introduction about the creative and inventive approaches and trends in contemporary German theater and performing arts (the German theater is currently among the leading theaters in the world), and motivated by Syha's constructive educational method, we embraced the idea of creating short plays written by the workshop participants and published in this book afterwards; a book by which - I hope, we will start breaking the local apathy, the non-existence of our theater and contemporary Macedonian playwrights on the world map, because of the local ignorance, neglecting, international and local invisibility of Macedonian contemporary dramaturgy and theater (mostly because of the irresponsible culture policy). This book is our effort for stimulating presence, existence and persistence of various promotional formats that would register, promote, record and stage the plays written by our local contemporary playwrights. The purpose of this book is to grant international visibility to our local playwrights, topics, methods, approaches, styles and tendencies, and to render our artistic expression recognizable among the international theater audience.

Assistant Professor Ph.D. Ivanka Apostolova Baskar - Initiator, organizer, editor

Participants' short biographies and their roles in the project *Poor Little Rich Drama*

1. Mentor: Ulrike Syha (1976, Hamburg) – Dramatist, playwright, translator, lecturer and workshop mentor. She lives and works in Hamburg, Germany. Her plays are staged in many German and European theaters. Some of her most popular plays (2001/2017) are *Mao and Me*, *Radicals*, *Private Life*, *No(s) Revolution(s)*, *Rapport*, *Nomads*, etc. She is a coordinator of the German section of the network EURODRAM (2018/2014). She has won 17 awards and acknowledgements for her theater work (2002/2017).

2. Author: Eva Kamchevska (1983, Skopje) is a scriptwriter and a playwright. She is an author of several scripts - *Recognition*, *Bridges of Culture*, *Neighbourhood Stories*, *The Donkey Who Wanted to Become a Horse*. She participated in several study programs for theater and film abroad (Canada, Serbia, Croatia). She is currently employed in A1 TV.

3.Author: Nadica Trajkova (2001, Strumica) is making preparations for taking up dramaturgy and film directing studies. She is interested in writing youth plays. During her high school studies, she took part in the projects *The Last Macedonian Prophet* and *Don Gabriel Borkman*.

4.Author: Elena Prendzova (1985, Skopje) is renowned poet and slam poetry performer. She is employed as a lector at the European University in Skopje. She is an author of several books - *A Mini Handbook for Poetry*, *Politically Correct Poetry*, *Lovleylove*, *Life Under the Stars*, *Messages From the Sea*, *She, Me*. She is active as slam poetry event organizer and she participates on many festivals. Her essays have been published by various magazines, and she has mentored several creative writing workshops. Apart from that, she is an English language translator and she is involved in many other creative activities. She has won 8 national and international awards. She is a member of the Macedonian Writers Association.

5.Author: Tea Begovska (1990, Skopje) is a theater directress and a theater workshop mentor. She is employed in the Drama Theater in Skopje. She is also a TV presenter of the culture show *Kulturo* on Nasha TV. She has directed the following theater projects: *Marriage is Marriage*, *Tiramisu*, *Enemy of the Classes*, *Dr. Freud's Patient*, *Let's Have Sex*, *City Bus*, etc.

6.Author: Kiril Donchov (1994, Skopje) is a scriptwriter, playwright and art historian. He is the author of several scripts: *Waiting Room*, *Makedon 14*, *The Fall of Lady Stojanovska*. He has collaborated with KRIK Festival, *Djiffoni* Festival, the socio-cultural center *Dunja* and the team of Kontra Kadar.

7.Author: Igor Pop Trajkov (1970, Skopje) is a film historian, professor, playwright and scriptwriter. His texts are published in *Ethesis*, *Dnevnik*, *Nova Makedonija*, *Studentski zbor*, *Ekran*, *Dnevnik*, *Puls*, *Kinoeye*, etc. Some of his most significant books are *Poems about Death and Love*, *Waiting*, *3 Stories*, *Lebedarski Panties*, *The Smell of Love*, *The World of T-bots* and many others.

8.Author: Stefan Markovski (1990, Skopje) is a poet, scriptwriter, philosopher and editor of the magazine for contemporary culture and literature, *Sovremenost*. His most influential poems and prose works include *Erethic letters*, *In Nomine*, *Apeiron*, *Happiness is Only a Verb*, *Hierarchical Evolution of Conscience*, etc. (2001/2017). He has won 6 renowned awards for literature and poetry. He is the author of the feature film script *My Name is Freedom*. He is a member of the Macedonian Writers Association.

9.Author: Vasil Mihail (1979, Skopje) is renowned theater and film actor and director. He is employed in the National Theater *Anton Panov* – Strumica, and he is a project manager of the NGO in culture - MANA. He has performed 16 theater leading roles, 3 movie roles and 23 episode roles in theater. He has carried out several successful projects as a director so far: *Fireplace, She, 15 Martyrs of Tiveriopol, Second Descending, Leftovers, Woman*, etc.

10.Author: Lidija Mitoska-Gjorgjievska (1984, Prilep) is a dramaturge and translator. She works as a dramaturge in *Vojdan Cernodrinski Theater* in Prilep. Her translations and essays have been published by *Kultura* and *Blesok*. She has adapted and translated various works by Beckett, Pushkin, Maeterlinck, Ahmeti, Parks, Louiss, Sagan, etc. She has been involved in the domain cultural activism and social researching.

11.Author: Irma Bashevskaja (1989, Skopje) is scriptwriter and film directress. She is an author of several short documentaries and feature films: *My father, Asfiction, 13 May, Cage, Alternative Nation – Patience*.

12.Author: Mia Kantardzieva (1986, Skopje) is a theater actress. She is employed as television actress on Channel 5 Television. She was awarded for best female role on the Festival for Balkan Theater in Tirana, Albania, for the role of Miss Julie. She performed in several film, theater and TV projects like *Old House*, *Marriage is Marriage*, *Enter a New World*, *Erigon*, *Miss Julie*, *Double Bottom*, *Wedding*, etc.

13.Editor: Ivanka Apostolova (1973, Skopje) is an anthropologist of art, art historian; organizer, theater set/costume designer, lecturer, translator, author, editor. She is the Head of Macedonian Center of ITI/UNESCO (2013/2020); visiting professor at the Faculty of Art and Design, European University in Skopje; program director at *Skopje Kreativa* - Festival for creative industries (2016/2018); commissioner of the Macedonian Pavilion (*No man`s land* by Stone Design Architects), Venice Biennial Architecture, 2016. She is an editor of the comic book *Personal Futurism/Public Politics*, 2013; co-editor of *Mediantrop* - Magazine for new media and culture, Belgrade (2013/2016); since 2017 she is regional editor for Theater Times, USA. She translates books from Slovenian into Macedonian.

APPENDIX

Workshop team and participants, project *Poor Little Rich Drama*, Kino Kultura, Skopje, 12 June 2018
(Photo by Ana Lazarevska)

Macedonian Center - International Theater Institute/PRODUKCIJA, Skopje 2018

Goethe Institute Skopje, 2018

Иванка Апостолова Баскар
Уредник

Сирота мала богата драма

Македонски центар
ИТИ/ПРОДУКЦИЈА

СИРОТА МАЛА БОГАТА ДРАМА

(11 КРАТКИ ДРАМСКИ ТЕКСТОВИ НА СОВРЕМЕНИ МАКЕДОНСКИ АВТОРИ)

Иванка Апостолова Баскар (уредник)

Македонски центар на ИТИ/ПРОДУКЦИЈА, 2018

Оваа книга е посветена на
меѓународната визибилност на современите македонски драмски автори,
театарот и изведбените уметности во Македонија.
Нема веќе игнорирања.

Македонски центар на ИТИ/ПРОДУКЦИЈА, Скопје 2018

Гете-институт Скопје, 2018

Издавач: Македонски центар на Интернационален театарски институт/ПРОДУКЦИЈА

Контакт: АСНОМ 20/2/28, 1000 Скопје, Р. Македонија, Европа

+389 75 288 143/ macedoniancenterofiti@gmail.com

<https://www.iti-worldwide.org/macedonia.html>

Поддршка: Гете-институт Скопје

Едиција: Театар и изведбени уметности

Уредник: доцент д-р Иванка Апостолова Баскар

Превод (македонски): Иванка Апостолова Баскар / Ева Камчевска (автор), Надица Трајкова (автор), Елена Пренцова (автор), Теа Беговска (автор), Кирил Дончов (автор), Игор Поп Трајков (автор), Стефан Марковски (автор), Васил Михаил (автор), Лидија Митоска-Ѓорѓиевска (автор), Ирма Башевска (автор), Миа Кантарчиева (автор), Иванка Апостолова Баскар (уредник).

Превод (англиски): Лидија Митоска-Ѓорѓиевска / Ева Камчевска (автор), Надица Трајкова (автор), Елена Пренцова (автор), Теа Беговска (автор), Кирил Дончов (автор), Игор Поп Трајков (автор), Стефан Марковски (автор), Васил Михаил (автор), Лидија Митоска-Ѓорѓиевска (автор), Ирма Башевска (автор), Иванка Апостолова Баскар (уредник).

Јазична редакција (македонски јазик): Ѓоко Здравески

Јазична редакција (англиски јазик): Лидија Митоска-Ѓорѓиевска

Дизајн и прелом: Иванка Апостолова Баскар

Тираж: 300

(Сите права ги поседуваат издавачот, уредникот и авторите)

Скопје, 2018

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

821.163.3-2(082.2)(086.76)

POOR little rich drama [Електронски извор] : (11 short plays by contemporary macedonian authors) / editor Ivanka Apostolova Baskar. - Скопје : Macedonian center ITI Produkcija, 2018. - 1 ЦД; 12 см. - (Edition Theater and performing arts = Едисија Театар и изведбени уметности)

Текст во PDF формат, содржи 58, 58 стр. - Introduction / by Ulrike Syha: стр. 6-7 ; Вовед / Улрике Зиха: стр. 6-7. - Слика и белешки за застапените автори. - Авторы и преведувачи: Eva Kamchevska, Nadica Trajkova, Elena Prendzova, Tea Begovska, Kiril Donchov, Igor Pop Trajkov, Stefan Markovski, Vasil Mihail, Lidija Mitoska-Gjorgjievska, Irma Bashevska, Mia Kantardzieva ; Ева Камчевска, Надица Трајкова, Елена Пренцова, Теа Беговска, Кирил Дончов, Игор Поп Трајков, Стефан Марковски, Васил Михаил, Лидија Митоска-Ѓорѓиевска, Ирма Башевска, Миа Кантарџиева. - Преведувачи на воведот: Ivanka Apostolova Baskar (Macedonian), Lidija Mitoska-Gjorgjievska (English) ; Иванка Апостолова Баскар (македонски), Лидија Митоска-Ѓорѓиевска (англиски). - Содржи и: Appendix

ISBN 978-608-66217-0-4

1. Сирота мала богата драма : (11 кратки драмски текстови на современи македонски автори) [Електронски извор]

COBISS.MK-ID 108344842

СОДРЖИНА:

Благодарност

Вовед на Улрике Зиха

Биолошки часовник на Ева Камчевска

Сама на Надица Трајкова

Гулаб на прозорец на Елена Пренцова

Кафе без цигари на Теа Беговска

Чудни се патиштата чоечки на Кирил Дончов

Фонтана на Игор Поп Трајков

Коџак на Стефан Марковски

Паркинг на Васил Михаил

Расипан безобразен лажго на Лидија Митоска-Ѓорѓиевска

Смени, спаси на Ирма Башевска

Монолог на тема за која ретко се зборува во нашите театри на Миа Кантарџиева

Драмско резиме за проектот и книгата *Сирота мала богата драма*

Кратки биографски улоги во рамките на проектот „*Сирота мала богата драма*“

APPENDIX

Благодарност за тимот на Гете-институт Скопје за нивната целосна поддршка (Тања, Марија, Данче); за Улрике Зиха за нејзиното корисно и инспиративно менторство и за одличното предавање; за мојот прекрасен тим (Михаило, Весна, Кристина, Влада, Ана, Пандора, Светлана, Игор); за моите колеги од Германскиот центар на ИТИ и проектот Пасаж 23Е; за тимот на Фестивалот МОТ/МКЦ Скопје (Русе, Марга, Филип, Јован, Ванчо, Кирил) за нивната поддршка за фестивалска промоција на книгата со јавни драмски читања; за 11-те драмски/театарски автори (Васил, Теа, Лидија, Миа, Елена, Игор, Кирил, Стефан, Ирма, Ева, Надица) и нивната драгоцен креативност во напишаните 11 кратки драмски текстови објавени во оваа книга, „Сирота мала богата драма“.

Ви благодарам.

ВОВЕД

Во јуни 2018 година Иванка Апостолова ме покани во Скопје да учествувам во програмата „Сирота мала богата драма“, настан организиран од Македонскиот центар на ИТИ, поддржан од страна на Гете институтот во Скопје.

Изведов предавање на тема „Кој е авторот?“ – актуелни трендови во современиот германски театар, со фокус на актуелните театарски сценски поставки и променливата (понекогаш предизвикувачка) улога на драмскиот писател во продукциите на современите драми во земјите од германско говорно подрачје.

Првпат бев во Македонија, и бев воодушевена од топлото гостопримство, бројот на учесниците, и високиот квалитет на прашањата за време на сесијата за прашања и одговори.

Подоцна имав можност да се запознаам со помала група драмски писатели, сценаристи, драматурзи и други театарски професионалци и ентузијастички за време на работилницата насловена „Кој сум јас, авторот?“. Ги дискутиравме стратегиите во современиот театар и направивме неколку вежби за пишување, повеќе замислени како извори на инспирација отколку едукативни вежби, наменети за учесниците.

За мене беше многу интересна средбата со толку многу талентирани луѓе – и вообичаено како во слични ситуации, времето многу брзо помина.

Затоа веднаш ја прифатив идејата на Иванка Апостолова за објава на електронска книга во која ќе бидат претставени еден вид кратки текстови напишани од страна на учесниците, базирани на мислите и прашањата што произлегоа од работилницата. Нашата цел беше да се продолжи со дискусија и по работилницата и да се продуцира нешто одржливо и во исто време достапно за публиката.

Во нашата дискусија претежно се фокусиравме на прашањето за тоа кој вид приказни сакаме да ги раскажеме и зошто, но исто така се обидовме да ставиме наслов на оние приказни што можеби сèуште се нераскажани (и зошто).

Кога ги прочитав кратките текстови преведени на англиски јазик приложени за е-книгата, бев среќна дека тие претставуваат богата разноликост на наративи и формати – различни како самите учесници на работилницата и нивниот бекграунд. Секоја приказна манифестира различен пристап со различни аспекти кон секојдневниот живот во Македонија, поставувајќи различни протагонисти во центарот на дејството на драмата.

Произлезе панорама на кратки драми, кои, се надевам, ќе ја заинтересираат читачката публика во Македонија и публиката надвор од неа, или ќе го стимулираат интересот на режисерите, драматурзите, продуцентите и преведувачите во целост или поединечно.

Има приказни за жени, за состојбата на уметникот во денешното општество, за недостигот од разбирање помеѓу генерациите, и за расцепот помеѓу оние што остануваат и оние што си заминуваат, оние што сакаат да променат (себеси или нешто) и оние што не сакаат.

Во „БИОЛОШКИ ЧАСОВНИК“ Ева Камчевска ни раскажува, намигнувајќи ни, за отчукувањето на биолошкиот часовник – ВСУШНОСТ тој буквално нè соочува со реалноста.

Во „САМА“ Надица Трајкова не запознава со една млада девојка во раздор поради неправедниот притисок во нејзиното семејство, и поради нејзините сопствени сомнежи и омразата кон себе.

Во „ГУЛАБ НА ПРОЗОР“ Елена Пренцова изнаоѓа реалистичен, но и гротескен начин за портретирање на нашиот дигитализиран свет – каде што повеќето од ликовите се лоцирани само на Скајп.

Во „КАФЕ БЕЗ ЦИГАРИ“ Теа Беговска презентира поетски монолог за осаменоста, за изолацијата на индивидуалецот и за безнадежноста на стратегиите што ги преземаме за да се справиме со неа.

Кирил Дончов го оживува креациониот мит за „ЧУДНИ СЕ ПАТИШТАТА ЧОЕЧКИ“, каде што ни го претставува Господ, кој е помалку изморен од неговите дигитализирани креатури, и креатурите се помалку изморени од тоа што мораат секогаш да бидат тоа што се.

Игор Поп Трајков во „ФОНТАНА“ нè носи во воена барака, која всушност испаѓа дека е затворот на „лудиот уметник“ во брутализирана средина во која уметноста нема никаква вредност. Иако подготвен да се одмазди, на крај уметникот изгледа дека е неспособен да избега од системот.

„КОЏАК“ на Стефан Марковски е зачинет со луциден дијалог и нè носи директно во суштината на меѓугенерациските конфликти: Ги среќаваме родителите, кои се, всушност, на суд за да му наметнат на синот „ултимативна слобода да си замине“, т.е. да го истераат од својот стан.

„ПАРКИНГ“ на Васил Михаил започнува таму каде што паркингот завршува: на пултот за наплата. Парадоксален и смешен израз за модерниот живот со интересен пресврт на крајот.

„РАСИПАН БЕЗОБРАЗЕН ЛАЖГО“ на Лидија Митоска-Ѓорѓиевска нè воведува во кафканијанскиот свет на бирократијата и администрацијата – состојба на непотизам, каде што се судираат различните погледи кон светот на различните генерации.

Конечно, Ирма Башевска, користејќи живописен дијалог, во „СМЕНИ, СПАСИ“ ни зборува за забавата во станот на некои млади професионалци – некои од нив планираат да ја напуштат земјата, некои од нив само што се вратиле од летен одмор, додека, пак, некои од нив се одлучени да останат таму каде што се. Секој од нив копнее по место каде што ќе може да живее и да работи според сопствените услови.

Во „СТРАВ,“ Миа Кантарџиева ги објаснува механизмите на анксиозноста во нашите дневни рутини, симболиизирани преку битката помеѓу кајсијата и малиот но силен противник: пчелата.

Толку засега – останува да се надевам дека едноставно ќе уживате во читањето на текстовите.

Голема благодарност до Иванка Апостолова за нејзината иницијатива и за нејзините фантастични организациски способности, и до сите што овозможиле овој настан да се реализира.

Улрике Зиха (драмска авторка, преведувач, предавач и ментор на драмски работилници; Германија)

Ева Камчевска

БИОЛОШКИ ЧАСОВНИК

Базирано на вистинска приказна

ЕНТ. СОБАТА НА ТИНА – ДЕН

ТИНА (32) чита книга за Универзумот кога слуша ГЛАС.

БИОЧАСОВНИКОТ:

Тик-так, Тина.

Тина ја спушта книгата и гледа џиновски часовник пред себе.

ТИНА:

Што? Кој си ти?!

БИОЧАСОВНИКОТ:

Твојот биолошки часовник.

ТИНА:

Ок, ова не е реално.

БИОЧАСОВНИКОТ:

Сите жени така викаат.

ТИНА:

Ти...не си реален.

БИОЧАСОВНИКОТ:

Реален сум, верувај ми. Можеш да провериш кај

твоите јајце-клетки колку сум реален.

ТИНА:

Мајка ми те прати?

БИОЧАСОВНИКОТ:

Ма, какви. Твојот аларм почна да пишти и – еве ме! Истекува

рокот на твоите јајце-клетки, така да... фаќај се за работа.

ТИНА:

Како мислиш? Уште не сум сретнала некој погоден за тоа.

БИОЧАСОВНИКОТ:

Девојко, со времето што ти останува, секој

е погоден!

ТИНА:

Прекини! Притисоков ме убива! Морам да размислам.

Тина размислува. Саатот одбројува.

ТИНА:

Може да замолчиш?

БИОЧАСОВНИКОТ:

Ти сакаш да ме умреш? Ако престанам со тик-так, умирам.

ТИНА:

Спасена сум ако умреш?

БИОЧАСОВНИКОТ:

Е, баш ти фала! И, не, не си спасена. Ќе добиеш
нов часовник... Може нема да биде сладок како мене.

ТИНА:

Знаеш дека навистина си сладок?

БИОЧАСОВНИКОТ:

Заебанција беше, Тина. Сите исто изгледаме. Ок, ај да ти помогнам.

Што викаш за колегата што ти се допаѓаше едно време?

ТИНА:

Ц, се zdeбели.

БИОЧАСОВНИКОТ:

А, типот од теретана?

ТИНА:

Изгледа подобро од мене.

БИОЧАСОВНИКОТ:

Па?

ТИНА:

Нема шанси.

БИОЧАСОВНИКОТ:

А, комшијата? Се знаете од деца.

ТИНА:

Е, да... Ама со него би било премногу лесно.

Мене ми треба предизвик!

БИОЧАСОВНИКОТ:

Знаеш што? Барај си ти предизвик, ја отидов на ручек. Жена ми
и 6 мали саатчиња ме чекаат.

ТИНА:

Ааа, ти си женет.

БИОЧАСОВНИКОТ:

Е, не.

ТИНА:

Си изневерил некогаш?

БИОЧАСОВНИКОТ:

Нормално дека не!

Тина почнува да флертува со него допирајќи го по стрелките.

БИОЧАСОВНИКОТ:

Што правиш?

ТИНА:

Ништо... Стои толку близу до него, му дише во „врат“.

БИОЧАСОВНИКОТ:

Престани! Тоа ме пали...

ТИНА:

Да?

Тина му се нафрла.

ТИНА:

Тоа, саатче!

БИОЧАСОВНИКОТ:

Уф, Тина!

ТИНА:

Мммм!

БИОЧАСОВНИКОТ:

Ах!

ТИНА:

Дај ѝ на Тина!

БИОЧАСОВНИКОТ:

Добра си!

ТИНА:

У, таму!

БИОЧАСОВНИКОТ:

Чекај!

ТИНА:

Што е?

БИОЧАСОВНИКОТ:

Не ми глумиш, нели?

ТИНА:

Не сум фејкер, бејби.

БИОЧАСОВНИКОТ:

Ау, ау, ау, тоа е така секси!

ТИНА:

Ајде, дај.

БИОЧАСОВНИКОТ:

Давам!

ТИНА:

Ау саатче, ау, ау, аууу да! Ау, аууууууууууууууу!

Паѓаат на перница, уморни. Биочасовникот пали цигара. Ја делат.

ТИНА:

Јако беше ова...

БИОЧАСОВНИКОТ:

Јеботе!

ТИНА:

Што?

БИОЧАСОВНИКОТ:

Го забрза времето.

ТИНА:

Што значи тоа?

БИОЧАСОВНИКОТ:

Значи дека ќе се породеш!

ТИНА:

Што?!?

Тина станува и стоечки породува цел куп саатчиња. Гледа во нив со недефиниран поглед.

БИОЧАСОВНИКОТ:

Не, не, не! Не уште мали гладни усти!

Паѓа назад на перницата во очај. Тина е тотално збунета.

Надица Трајкова

САМА

Ликови:

Мајката

Девојчето

Бабата

Дедото

Сцена 1

(Девојчето доаѓа дома во дневната соба со ранец, солзите ѝ навираат. Мајката чита книга.)

Мајката:

Што се случи, душо?

Девојчето:

Децата ме исмеваа денес во училиште. Ме нарекоа грда... Навистина ли сум грда?

Мајката:

Тие се само идиоти, не им обрнувај внимание.

Девојчето:

Но...

Мајката:

Нема „но“, оди преоблечи се, ручекот е готов.

Девојчето:

Добро...

Сцена 2

(Мајката се движи низ куќата во костум, се брза, го наоѓа девојчето како плаче на нејзиниот кревет.)

Мајката:

Што се случи? Зошто плачеш?

Девојчето (едвај може да зборува низ солзи, липа):

Си го мразам телото! Се мразам себеси, светов е никаков и не сакам да бидам повеќе овде! Не вреди...

Мајката:

Зошто мислиш така?

Девојчето:

Немам пријатели во училиште, никој не ме сака, само седам дома, гледам телевизија, читам книги или било што. Се чувствувам како да не припаѓам овде!

Мајката:

Зборуваш глупости! Ќе си најдеш пријатели. (Го бакнува девојчето на челото.) Сега мора да ме извиниш, се брзам, имам состанок на кој мора да присуствувам. Чао душо, те сакам!

(Девојчето ја гледа додека заминува, продолжува да плаче кога си оди.)

Сцена 3:

(Девојчето влегува, има модринки и гребнатини по телото.)

Мајката:

Што ти се случи?

Девојчето (малку нервозно):

Па, ти реков дека отидов да возам велосипед со Ана. Несакајќи се излизгав на чакал и паднав.

Мајката:

Ах, разбираам, па биди повнимателна следниот пат.

(Девојчето седнува на масата и почнува да си ги чисти раните. Никој не прозборува подолго време.)

Девојчето (додека се чисти):

Сакам да го видам тато...

Мајката:

Татко ти е презафатен со неговата нова жена, жал ми е...мора да се научиме да живееме без него.

Сцена 4

(Девојчето набрзина влегува, ја зема својата торба и е подготвена да излезе.)

Мајката:

Каде ќе одиш?

Девојчето:

Ќе одам на базен, ти реков дека сакам редовно да пливам за време на летото.

Мајката:

Нели имавме друг план? Нели ти реков дека ќе одиме на фотографирање и кастинг-сесија за онаа реклама за шминка.

Девојчето (иритирано):

Но, ти реков дека не сакам да одам! Немам желба да станам модел или некојаси кукла за реклама!

Мајката:

Ќе одиме таму за два часа, не ми е гајле.

(Девојчето вреснува од фрустрација и излегува надвор од собата.)

(Мајката незаинтересирано викнува по неа.)

Не ми е гајле, млада дамо, доаѓаш и точка!

Сцена 5

(Девојчето има неколку ленти *алпразолам* или *хелекс* лекови, таа набрзина ги проголтува и по некое време, покажувајќи симптоми на предозирање, телото ѝ се олабавува. Мајката влегува.)

Мајката:

Ајде, душо, мора да одиш на училиште, стани. (Таа се обидува да ја разбуди, но телото е безживотно и празната кутија *хелекс* паѓа на земјата.)

(Мајката вреска во хорор. Сцената се затемнува.)

Сцена 6

(Целото семејство седи во дневната, бабата и дедото тивко плачат, сите изгледаат потресено.)

Бабата:

Зошто се случи ова? Изгледаше дека е во ред, зошто ни го направи ова?

Мајката:

Ни јас не знам, не можам да верувам дека ја нема...

Дедото:

Очигледно сме пропуштиле нешто...

Мајката:

Мислам дека ја знам причината зошто го стори тоа, а за сето тоа јас сум крива...

Бабата и дедото (со ококорени очи):

Што?!

Мајката:

Не ѝ го купив фустанот што ѝ се допаѓаше... А толку многу го сакаше!

Дедото:

Не, не... Мислам дека е од тоа кога падна во градината тогаш, не можев да престанам да се смеам бидејќи беше покриена со кал.

Бабата:

Нема смисла тоа! (Пауза) Мислам дека е поради случката кога ѝ купивме италијански сладолед, но ѝ падна пред дури и да го вкуси? Не ѝ зедевме нов бидејќи беше прескапо.

Мајката (солзи ѝ навираат во очите):

Во право си... Како можев да бидам толку слепа за нејзината болка? Немојам ни да замислам колку ѝ било тешко да се носи со тоа...

(Сите се во различни позиции на оплакување. Тивко липаат.)

Елена Пренцова

ГУЛАБ НА ПРОЗОР

Марија се буди рано утринато. Се истегнува и станува од креветот. Се придвижува кон отворениот прозорец за да вдише свеж воздух, но наеднаш забележува гулаб застанат на внатрешниот раб од прозорот. Исплашена се поттргнува наназад. Марија и гулабот се погледнуваат очи в очи. Гулабот е смирен и не се плаши. Марија е избезумена и згадена.

Марија: Иш! (Пауза.) Иш! Иш! Иш! (Гулабот воопшто не се вознемирува. Се обидува да го избрка со гестови мавтајќи со рацете, но гулабот не реагира.)

Марија се поттргнува од прозорецот и се враќа до креветот. Од масичката до него го зема лаптопот и се вклучува на Скајп. Се слуша звукот на Скајпот при остварување повик. На екранот од лаптопот се појавуваат неколкумина сврзани во видеомуабет. Се слушаат поздравни гласови.

Марија: Луѓе, ми се заглави гулаб на прозор. Нејќе ни да влезе ни да излезе. Не знам што да правам. (Се слуша смеа од лаптопот.) Само мене може ова да ми се случи... Мислам дека е слеп и не гледа... Any ideas?

Елена (се слуша како глас од Скајпот): Ох, Марија! Јас многу се гадам и се плашам. Не би можела сама да се справам. Знаеш, твојава ситуација ме потсети на мојата песна „Сакам маж кој ќе ми тепа лебарки“. (Се слуша силна смеа.)

Тони (саркастично, се слуша како глас од Скајпот): Елено моме, гулаб и лебарка не е исто. Ако ништо друго, ако успее да го фати Мара гулабот, ќе може да си го кркне.

Елена (се слуша како глас од Скајпот): Одвратен си!

Тони (саркастично, се слуша како глас од Скајпот): А што, ти вегетаријанка да не си?!

Ацо (се слуша како глас од Скајпот): И лебарките се јадат. Баш се специјалитет.

Марија: Вакви глупости само мене ми се случуваат!

Тони (се слуша како глас од Скајпот): Маро, го фати ли да дојдеме кај тебе на ручек?!

Елена (се слуша како глас од Скајпот): Марија, побарај некој комшија.

Марија: Кој? Диме лудиот или Таско манијакот? Ако ми влезат дома, потоа кој ќе бара чаре за нив како да ги избркам.

Ацо (се слуша како глас од Скајпот): Совет од мене...

Елена (го прекинува, се слуша како глас од Скајпот): Засвони на некоја врата до тебе и побарај помош.

Марија: Знам, ќе земам стап и ќе го туркам нежно. Знам дека не звучи хумано, ама може ќе си летне.

Ацо (се слуша како глас од Скајпот): Ако е добро, гулабот ќе летне без да го пипнеш со стап. Плашливи се. Но штом не реагира досега, ко да не е во баш најдобро светло.

Марија: Имаш право. Мислам дека не гледа... а и изгладнет ми стои.

Тони (повторно саркастично, се слуша како глас од Скајпот): Па, натови го мор' Маро, таман да имаме појќе мевце да каснеме после. (Се смее хистерично.) А со што ќе ни го приготвиш? Со компири може?

Марија (го игнорира): Ај, ќе се снајдам. (Ко за себе.) Вака личи на стар.

Ацо (се слуша како глас од Скајпот, симултано со коментарот на Марија): Може е стар.

Тони (се слуша како глас од Скајпот): Викај мачка!

Марија: Ако ви текне нешто *нормално*, викајте.

Елена (се слуша како глас од Скајпот): Нека дојде Ацо по работа кај тебе, најблизу му е. Или Иван, и нему му е близу.

Марија: Навистина изгледа стар и слеп. Еве со стапот уште експериментирам.

Елена (се слуша како глас од Скајпот): Ние ќе навиваме.

Марија (изненадувачки): Си се чешка со стапот! Не сака да си оди, си се чешка од стапот! Oh my God!

Иван (се слуша како глас од Скајпот): А, ти смета неговото присуство?

Марија: Не можам да затворам прозор. Со ноџето е на рамката. А и грозно ми е да го фаќам.

Елена (се слуша како глас од Скајпот): А, да го бутнеш по ноџето наместо да го чешкаш?

Марија: Сам си се чешка. Јас го буткам, тој си се чешка.

Елена (се слуша како глас од Скајпот): А, да му го подметнеш некако стапот под нозете, па да го истрескаш?

Марија: Летна! Јупиии! Летнааааа! Фала за советите.

Тони (се слуша како глас од Скајпот): Маро, гулабот беше принц.

Марија: Принцовите нели доаѓаа на коњи? И паѓаа по пат, па на крајот само коњот стигнуваше?!

Тони (се слуша како глас од Скајпот): Е, готово сега, ти кидна шансата.

Марија се оддалечува од прозорецот, тргнува накај креветот и лаптопот и подзастанува.

Марија: Елена, каде рече е тој мажот што тепа лебарки? Ене една покрај креветот. Леле, одвратно, страв ми еееее!!!

Марија истрчува надвор од сцената. Скајпот останува вклучен. Од него се слушаат гласови.

Теа Беговска

КАФЕ БЕЗ ЦИГАРИ

Монолог за осаменоста

Кога сум сама,

почнувам да чистам,

чистам, чистам како луда, иако сè е исчистено.

Чистам и бришам прашина како луда.

Ќе се изморам... Ќе седнам.

Ќе почнам да плачам, и така плачејќи продолжувам да чистам.

Чистам како луда.

Ќе се изморам и од плачење, ќе запалам цигара.

Полудувам.

Пушам.

Ќе почнам да зборувам сама со себе.

Ќе си удрам шамар, ќе си речам: престани и порасни!

Ќе одам во тоалет. Чистам и таму.

Ставам жолти, гумени раквици, облекувам патики.

Чистам...ја чистам кадата. Ја пуштам чешмата од лавабото силно да тече.

Пак почнувам да плачам.

Нема везе. Чистам. Плачам. Чистам.

Пушам. Пушам цигара. Една. Додека ја пушам, повторно зборувам сама со себе.

Си удирам шамар: Престани и порасни!

Тоалетот е исчистен.

Излегувам на тераса, ако има сонце. Ги затворам очите...Уживам минута-две.

Си замислувам дека сум во некој филм.

А ако врне дожд, повторно излегувам на тераса и повторно си замислувам дека сум во некој филм.

И сега сум осамена и тажна и плачам.

Ќе си поплачам, ќе влезам внатре.

Треба да јадам.

Треба нешто да јадам.

Ќе готвам. Кујната ќе ја направам хаос.

Плачам и готвам како луда!

Плачам како луда!

Јадам набрзина.

Јадам како луда!

Немам време за да уживам во храната, треба да плачам.

Мијам садови.

Мијам, мијам...нешто мрморам...некои недовршени пцовки или нешто друго.

Нема везе, у суштина плачам.

Погледнувам од време на време и во мобилен.

Нема везе, нема ништо, липам.

Седам во дневна, молчам. Пушам.

Се изморив.

Повторно плачам.

Ќе спијам.

Повторно плачам.

Се изморив.

Се изморив од чистење.

Се изморив од плачење.

Морам да си заминам, морам да си одам од овде...

Кирил Дончов

ЧУДНИ СЕ ПАТИШТАТА ЧОЕЧКИ

Сцена 1

Празна сцена. Звук на труби. Звуци на народ како навива и скандира. На сцената полека излегува младо пегаво момче обвинено во бели чаршафи. Момчето ја врти главата лево-десно. Преплашено.

Момчето: И чудни се твоите патишта, Господе. Уште почудни се нашите човекови.

Од горе паѓа една девојка, која е облечена во провокативна црна долна облека и со себе носи камшик и маска на лицето. Почнува да го брка момчето.

Момчето: Немој, немој, како св. Антониј ли да бегам! Запри да разговараме, сигурно има што да си кажеме.

Девојката (запира, седнува): Те слушам.

Момчето: Сакам полека.

Девојката: Што сакаш?

Момчето: Ми треба тој! Појави се!

Девојката: Сакаш полека. (почнува да лази накај него)

Момчето: Не сакам ништо!

Експлозија. Чад. Се гушат и двајцата. Од средина на сцената гледаме две маскирани фигури во костуми како на раменици носат маскиран човек. Го спуштаат маскираниот човек, кој застанува помеѓу момчето и девојката.

Господов: Сакате да ве спасам?

Момчето: Сакам!

Девојката: Од што?

Господов: До кога? До кога? Кога ќе дојде тој совршен свет.

Момчето: Спас!!!

Господов: Сега ќе сте во пелени!

Девојката и Момчето почнуваат да лазат околу маскираните луѓе. Господов почнува да ги гали по косата.

Господов: И што ако пак растете? Пак ви дадов шанса. Ова беше 200 милионитиот пат. Ме чекаат, а вие ме уморувате.

Маскиран 1: Света е таа земја што те има тебе.

Маскиран 2: Пресвета е таа земја со која владееш ти.

Господов: Едвај чекам да видам што сум направил сега.

Сцена 2

На еден крај од сцената седи девојчето со мобилен во рака, на другата страна од сцената момчето со таблет во рака.

Девојката: Може ли тато да направи сешто?

Момчето: Семоќен е.

Девојката: Сакам да сум како тебе за еден ден.

Момчето: И јас сакам како тебе да сум.

Девојката: Овде вели да го инсталирам ова и ќе бидам како тебе. Сфаќаш колку е убаво?

Момчето: Најубаво!

Девојката: А ти треба да инсталираш нешто?

Момчето: Стар модел е. Пак ќе треба тато да направи нешто за мене.

Девојката: На колку години да направам да сум како тебе?

Момчето: Не знам. Сите се лоши.

Девојката: Абе, многу се заигравме.

Момчето: Премногу.

Девојката: Дојди да те гушнам.

Момчето: Бегај.

Девојката: Зошто?

Момчето: Немаш прочитано ниту една книга.

Девојката: Сепак го имам целото знаење на светот. Уште да знам како е да се биде ти.

Гласови: Reset system. Reset system. Reset system.

Девојката: Пак ли?

Момчето: Сигурно.

Господов доаѓа повторно носен од двајцата маскирани луѓе. Момчето и девојката се онесвестуваат.

Господов: Уништете ги.

Маскиран 1: Што?

Господов: Направите.

Маскиран 2: Таму им е животот?

Господов: Да, ако ги уништите направите, ќе ги снеса засекогаш.

Маскиран 1: Ова ме потсеќа на потопот.

Господов: Дури и Бог има посовршени методи од тогаш.

Маскиран 2: Ќе ги избришеме од постоење?

Господов: Не засекогаш. Ама моментално едниот ќе биде другиот, а другиот едниот.

Маскиран 1: Ама ако ги уништите, што ќе остане?

Господов: Ништо. Ќе земам ќе напишам книга за нив.

Маскиран 2: Така ќе продолжат да живеат?

Господов: Така ќе живеат вечно, така е поубаво отколку да ги создава, пак и пак...и пак...

Гласови: И така беше во почетокот. И така започна.

Игор Поп Трајков

Ф О Н Т А Н А

Ликови:

ИАН– војник, со повисок чин од брат му Иван, 24

ИВАН– војник, брат на Иан, со понизок чин од него, 22

ПРЕЗЕНТЕР– облечен во смокинг како за церемонија на награди

Сцена 1 е подрум на касарна, влажен, со стар мебел, неуреден, со опрема за технички истражувања, рефлектори во ќошињата и црно-бели фотографии што висат на сидовите.

Сцена 2 се случува на просцениумот, со скапа црвена кадифена завеса (како оние на церемониите на доделување награди) со закачена голема колор-апстрактна фотографија со нешто кафеаво на дното и црвено одгоре.

СЦЕНА 1

Иан и Иван седат на стари столови пиејќи шише вино од чаши што се на масичето пред нив.

ИАН

Осетив дека ми беше некако лут кога ме виде првпат.

ИВАН

Мислиш кога те видов првпат денес? (Пауза) Мислам дека не бев. Тоа е дека денес те видов првпат тука. Знаеш, некогаш живевме во таа голема куќа, имавме семејна вечера секој ден. Сега ме гледаш вака. Ти отсекогаш беше мојот поголем брат, сакав да го досегнам твоето ниво. Но не успеав. Нека сум проклет.

ИАН

Не си проклет. Ти си ми бебе. Види што направивме за тебе. Уметничка лабораторија...

ИВАН

Не сум нешто многу успешен. *(Додава вино во чашата на брат му.)*

ИАН

Не пиеш веќе? *(Се обидува да ја наполни чашата на брат му. Иван ја покрива со својата рака. Ја чукнува со својата и ја испива целата.)*

ИВАН

Морам вечерва да работам навистина интензивно оти имам инспирација. Се сеќаваш ли на нашата екскурзија во Италија, кога ја видовме таа фонтана во Лука? Така ме фасцинираше. Се почувствував ексцитирано, но истовремено и болно зашто моравме да замине. Сакав да останам таму засекогаш, да станам дел од тие водни камења. Никогаш не станав верник. Како Бог може да не сака ако еден ден сите умираме? Доколку му е гајле за нас требало да не направи како него— да траеме вечно, како таа фонтана.

ИАН

Така е бидејќи таму немале војна долго време. Ние знаеме за тоа. Ние правиме војни. Не мисли за тоа. Си ја трошиш енергијата за непотребни нешта. Ќе испратиме некого да го бомбардира тоа глупо место кое ги унередува луѓето.

ИВАН

Не се сеќаваш ли колку величествено беше со залезот: кафеава сенка, црвена надолу со кремава и седефна позадина?

ИАН

Како може тој објект од мермерни спортисти кои уринираат вода во густы млазеви некому да му биде свет? Тоа може да му е интересно само на некој болен.

ИВАН

Ти секогаш беше добар на школо, јас секогаш бев тој кој паѓаше. Ти треба да знаеш за историја на уметноста. Звукот на пенењето на водата комбиниран со шумолењето на лисјата. Тој нежен ветрец во нашите коси, исто и гукањето на гулабите. Се сеќаваш ли како беше?

ИАН

(Прди.) Вака?

ИВАН

Не баш. Пијан си?

ИАН

Па не доволно за да не те прашам до кај си со проектот? Знаеш, луѓето прашуваат. Ти си моето бебе брат, но ние тука сме во униформи.

ИВАН

Каде е тука?

ИАН

Секаде на светов се разбира.

ИВАН

(Со показна елегантија оди до фиоките за фотографии и со прецизност на филателист донесува црно-бела фотографија на дете на лулашка, која ја држи пред очите на брат му.)

ИАН

(Се свери во фотографијата ¼ минута; има пот на челото и сјај на пијаница во своите очи. Со особена грижа ја приближува поблиску до своите очи.)

ИВАН

(Гордо) Работев на оваа 3 месеци.

ИАН

Кој кур е ова? Мислам дека ги презентираат финалните продукти во форма на прототипи...*(Ја раскинува на две фотографијата.)*- Каде е? По телефон ми рече дека е готов!

ИВАН

Не ти е гајле за моите чувства? Сакав прво да ти покажам што навистина нешто ми значи. Ти си ми милото братче.

ИАН

Бејбе, не можеме да преживееме од уметноста, самиот ти тоа најдобро го знаеш.

ИВАН

Мислиш тогаш кога побегнав од дома за да гладувам на улиците на Париз?

ИАН

Исто мислам и за ова сеа. Треба да си поповосветен на она што го правиш доколку сакаш да си одиш од овој смрдлив подрум!

ИВАН

Зошто сè нешто морам да правам? Не сум ли слободен стрелец?

ИАН

Секако дека си бејбе, но знаат дека си имаш проблеми со... *(Си ја допира главата покажувајќи знак на улавост.)* - Знаат дека имаше сè, ама полуде без причина.

ИВАН

Без причина, се секаваш како стариот ме тепаше. Никогаш не ти беше жал за мене. Секогаш беше супериорниот.

ИАН

Сите некогаш сме биле натепани, и јас... Но сме знаеле зошто! Зашто некој се обидува да не стави на вистинскиот пат!

ИВАН

Со удирањето на мојата глава – на 6-годишно дете – со токата од својот каиш?

ИАН

Сеа откачи! Секогаш си бил, си и ќе бидеш проблематично дете. Не си ги миеше редовно нозете и забите... Смрдиш. Каде е? Мораме да го имаме до петок. Ти кажав милион пати за ова. Знаеме да бидеме полни со разбирање, ама не си играј со нашите правила.

ИВАН

Ме прашуваш за производот, а велиш дека вие сте го направиле. Имаш ли некакво познавање за авторско право?

ИАН

Добро, ти си го направил. Запомни нешто— ние сме во војска. Сите ние правиме исти работи.

ИВАН

Но тогаш како би можел да подготвам што и да е доколку сум луд?

ИАН

Не го реков тоа, злато. Така реков бидејќи те сакам и се грижам за тебе. За да можеш и ти самиот да се грижиш за себе. Можеби еден ден нема да можам да ти помагам.

ИВАН

Рече! Јас не сум луд.

ИАН

Се разбира дека не си. Инаку зарем би зборувал олку отворено со тебе? Те сакам. (*Застанува и го бакнува брата си во уста. Иван ја повлекува главата наназад.*)- Само си малку збунет.

ИВАН

Тогаш како сите мислат дека јас сум манијак?

ИАН

Зашто такви се луѓето. Сакаат да озборуваат, да шират разни нешта по социјалните мрежи... Значи ај пак да ја видиме генијалноста на моето братче. Што ќе ни дадеш овој пат?

ИВАН

(*Решително застанува и оди кон кошот каде што тргнува еден чаршаф од објект. Се појавува нешто што личи на стол.*) Ете... тоа е чистач на нашите црева. Оваа еколошка направа за продуцирање метан од...

ИАН

(Сомничаво.) Чекај ова личи на обична столица со клозет на средина.

ИВАН

Седни и ќе ти покажам.

ИАН

(Седнува на „столицата“. Иван го заврзува за наслонките за раце од столот со некој видлисици.)- А, гледам, ова е поништувач на стрес- за кога ќе почувствуваме нешто во нашиот ректум.

ИВАН

Точно, оваа направа без каква и да е болка или неопходни анестетици може да го прочисти нашето тело во комфорот на нашиот дом. И, како што и побаравте, вие,војската, ќе добивате снабдување со гас за ова... Значи, ова е готово. Вети дека сега ќе ме пуштиш, мојата изложба е подготвена. За тоа што го создадов овој инструмент кој научно докажано го продолжува човечкиот живот за цели 5 години...

ИАН

Се плашам, бејбе, дека со нас нема никогаш да бидеш надвор. Плус, ни требаш за нашиот нареден проект, кој треба да биде готов во наредните 3 месеци– лебдечки дрон-носач за хендикепирани војници. Гледаш, ние сме исто така и најголемите изумители.

ИВАН

Кои се ние? Дали се јас? Јас сето ова го направив за вас. Зошто си така заебан, човече?Дали некогаш ќе бидеш добар брат и ќе ме пуштиш? Ти имаш нормален живот, и ме уништуваш во овој затвор со своите зловни извештаи за мене, дека сум шизофреничен генијалец итн. Сакам да сум надвор, на сонце! Капираш?

ИАН

Стави ми малку од твојата восхитувачка ракија. Да го прославиме овој исклучителен пронајдок, пушти ме да ти објаснам нешто... (Се обидува да стане.)- Ќе ме одврзеш ли, ми треба раката за пиење?

ИВАН

Нема да ти треба. Ова е за тие кои се живи. (Го отвора системот за контрола, кој е тастатура што е поставена на една работна маса во собава; повлекува една од нејзините рачки кон себе до некаде.) Ова пак е за старите клетници, да се исчисти нивното древно гомно... (Ја повлекува рачката сосем кон себе.) Ова е за мршите, за да се одржат сосем чисти на оној свет...

ИАН

(Во паника.) Престани, луд ли си!? Ќе те фатат!

ИВАН

(Ги подготвува рефлекторите вперувајќи ги кон Иан.) Сега јас ќе напишам некои известија... Знам дека јас ќе дојдам на твоето место. Ќе ме сметаат за незаменлив исто како што те сметаа и тебе.

ИАН

(Како што ја чувствува пенетрацијата...) Смердлив педеру! Вака ми се благодаруваш што толку долго се грижев за тебе! Таа огромна вшмукувачка пичка. Ааааа... Од тоа сега сè вака се случува. Немаме машкотија веќе. Отсекогаш беше дегенеретик со тие валкани уметнички репродукции кои ги сместуваше во нашата соба, тие газни змиишта... Аааааааа! *(Металната цевка пробива од неговиот стомак исфрлајќи прво гомна потоа крв додека Иван фотографира.)*

СЦЕНА 2

Наградна церемонија. Завесата се спушта со фотографија на себе, која е кафеава на дното и црвена горе. Презентерот (држејќи награда во раката, некој вид скулптура) и Иван доаѓаат однапред. Адекватната музика и аплаузот одат во оф.

ПРЕЗЕНТЕРОТ

Ова е доказ дека војниците исто така ја разбираат уметноста. За оваа прекрасна експресионистичка композиција, „Фонтана“, му ја даваме првата награда на Иан Арнс. *(Му ја дава наградата на Иан.)*

ИАН

(Облечен во смокинг, ја зема. Ѓ се поклонува на публиката. Аплауз во оф...)

К р а ј

Стефан Марковски

КОЏАК

СЦЕНА 1

Станот на Мито и Марина. Коџак си го пакува куферот. Мито и Марина седат на маса. Марина чисти пиперки и ги става во голем метален сад. Мито, седнат спроти неа пуши цигара и чита весник. Свончето свони.

Марина: Некој свони.

Мито врти нов лист.

Марина: Слушаш? Некој свони.

Мито: (Ја гледа.) Е да де. (Продолжува со читање, мрморејќи си го на себе прочитаното.)

Марина издивнува зачудено и оди до вратата. Отвора. На вратата е Ката. Носи ранец.

Марина: Здраво.

Ката: Извинете, дали е ова станот на... (Вади ливче и чита од него.) Мито и Марина Чернопееви?

Марина: Да, кого барате?

Ката: Моето име е Катерина и јас сум репортер за Телевизија „---“. Дали може да поразговарам со... (Се свртува кон ливчето.)

Марина: (Ја прекинува.) Коџак не е овде. И не знаеме кога ќе се врати.

Ката: Хмм... дали би можеле...

Коџак прекинува со пакување и задишано дотрчува до вратата.

Коџак: Димензијата во која се наоѓам понекогаш прави времето да минува побргу од очекувањата! Изгледа се вратив!

Марина разочарано се трга од вратата и седнува на масата да чисти пиперки.

Коџак: Тик-так! Spprr! Бао! О, добар ден.

Ката: (Се насмевнува.) Извинете, моето име е...

Коџак: Ката?

Ката: Откај знаете...?

Коџак: Како „гата“ само со К. Види, сидовите имаат уши, а меѓу вратава и мојон куфер нема ни сидови, ни нивни уши, напротив, само моите те регистрираа. (И дошепнува.) Татко ми е мање-више глув, знаеш... (Се свртува на миг кон Мито.)

Ката: Би сакала да Ве интервјуирам во врска со вашиот семеен, ова... случај.

Коџак: Мислиш на нашиот меѓусебен судски спор?

Ката: Да... секако.

Коџак: (Покажувајќи го палец кон Марина и Мито.) Па, тоа е... нивна работа. Но не им се лутам.

Ката: Само да ја вклучам камерата.

Ката го отвора ранецот, зема камера и микрофон. Коџак зјапа збунето ту во камерата ту во микрофонот.

Коџак: (Поткашлува, си ја мести фризурата.) Едноставно, старите мои решиле да се ослободат од мене, истовремено дарувајќи ми и мене, по дефиниција, слобода со самиот тој акт. А знаете како рекол господинот Линколн, *оние кои ја порекнуваат слободата на другите не ја заслужуваат ни самите*. Моите родители, впрочем, го епитомизираат суштиот опозит на ваквата констелација на состојбите. Имено, тие ме обдаруваат со толку слобода што слободно можам да го напуштам станот без да се вратам. А тоа, сакал-нејќел и ме чека. (Вади лист хартија од џеб.) Погледнете.

Ката ја спушта камерата и го зема листот.

Ката: Што е ова? Судска пресуда...

Коџак: Е, таква е.

Ката: (Чита.) „Согласно член 47 од Законот за семејство, како и најновите дополнувања на Законот за социјална заштита, член 469 алинеја 16 е донесена следнава Пресуда: *првоименуваниот ќе мора да го напушти домот на своите родители Марина и Мито Јаневи во рок од 30 дена.*“ Чекај, првоименуваниот си ти...?

Коџак: Во нешто сум прв.

Ката: Мислам дека е ова случај без преседан. Мора да направиме бум статија.

Мито: (Кон Марина.) Бум? Рече некој бум?

Марина: Мито, бе.

Коџак: Кога малку ќе размислам, и во генерација бев прв. Али го погодив и јас факултетот.

Ката: Што завршивте?

Коџак: Без сомнение, најпрактичниот факултет во нашево општество, а богами како тргнало, и во глобални рамки. (И шепнува.) Книжевност, госпоѓице Ката.

Ката: Чекајте, да ја вклучам камерата.

Ката ја подига и ја вклучува камерата.

Коџак: Знам, требаше да му ја мислам на времето.

Ката: Уметничка душа?

Коџак: Ум-ет-нос. Ум и нос. Уште „ум“ да имав. Ех...

Ката: Но, Коџак, тоа е... извинете, господине Коста...

Коџак: Госпоѓице Ката, мојот прекар е... света работа. Во Англија, тоа е сленг термин за автомобилска излижана гума, во Америка сленг за ќелав белец, а во Боливија тоа е, госпоѓице, термин кој реферира на најквалитетното мултифункционално воено возило кое може да интегрира 70-милиметарски ракетни фрлачи.

Ката: Извинете, јас...

Коџак: Вие госпоѓице... (Се доближува до неа.) сте симпатична и мислам дека... не би било прикладно доколку не ви дозволам да употребувате хомоним кој истовремено реферира на едно така добро воено возило.

Ката: Ох...

Коџак: Мојата ситуација налага искористување на фактот дека ми излеговте во пресрет што решивте да го споделите мојов очај со вашата многубројна публика и сум ви... (Ја фаќа за раце, спуштајќи ја камерата.) бескрајно и, претполагам, надоместливо благодарен за тоа.

Васил Михаил

ПАРКИНГ

(Сончев ден. На паркинг-рампата. ЖАН излегува со автомобилот и сака да плати. ЖАНА седи во кабината за наплата на паркинг-услугите, гледа во својот телефон и се смешка, не го забележува ЖАН. Тој гледа прво иронично, но за кратко се насмевнува.)

ЖАН: Не брзајте. Секако, доколку јас брзам, ќе мора и вие да побрзате, но ете, јас не брзам. Всушност, дури и доколку јас брзам, вие немора да брзате, но, секако, би морале сепак да ја извршите вашата работа со оптималната или барем минималната брзина која ви е наложена од работодавачот. Сигурно таа е наведена и во вашиот договор за работа, освен ако вие самата не сте сопственик на паркингот, но тогаш пак морате да имате договор за работа што подразбира и правила на работење и затоа неможе да бидете изземени од правилното извршување на вашите работни обврски. Тоа што сте евентуално газдарица на самата себе, исто така, не ве ослободува од должноста да ги почитувате законите за работни односи, како што од аспект на работничка, исто така, не сте ослободени од обврските со кои законски сте се обврзале да ги извршувате според правилата, а се соодветно опишани во конкретниот договор кој сте го склучиле со самата себе. Секако, не се исклучува и можноста вие да не сте газдарица на паркингот, а тоа да е некој друга личност, машко или женско, што не е мала разлика. Доколку е машко, исто има значење неговиот брачен статус, а да не зборуваме дека од уште поголемо значење е и статусот на фирмата, кој се определува основно преку банкарското konto, платените рати за евентуалните кредити, а замислете, фирмата може дури и да е под стечај, па сега вие да одработувате за минатите долгови. Секако, вие за тоа земате плата, но во наведениот случај газдата не е газда, туку имате некаков стечаен управник кој сигурно ликвидирал многу вакви фирми претходно, па сега ова го прави рутински и не му е грижа дали вие ќе го извршувате тоа што треба така како што треба. Тој или таа сигурно сега не ни размислуваат колку ќе ѝ е потребно на оваа фирма да ги врати долговите, затоа што и онака си земаат плата, која, замислете, ќе престане да им ја исплаќаат во моментот кога ќе се ликвидира фирмата, а тоа за нив не е добро и затоа ќе се обидат да ја одолговечат оваа ликвидација. Но, јас немам никакви претензии кон тоа дека вашиот случај е токму ваков каков што го опишав. Еве, што би се случило доколку претпоставиме дека наместо газда имате газдарица која е грда и бескрајно ѝ љубомори на вашата симпатичност. Таа најверојатно затоа и ве вработила. За да ве понижи со ова работно место. Да бидам искрен, вие ми изгледате како некоја високообразована личност. Можеби се лажам, но тоа ми го зборува интуицијата. Го знаете тоа необјасниво чувство кое упорно ви тврди дека нештото е така без да има ни најмал доказ за тоа. Верувајте, јас не сум таков човек во суштина, да верувам во празни приказни.

ЖАНА: (без да го погледне) Вашата картичка господине.

ЖАН: Која поточно? Имам виза, мастер, американ експрес и уште две. Би можел да ви дадам да ги погледнете само оддалеку, а во никој случај од двете страни, затоа што ќе го видите тајниот код. Реков тајниот, а и самиот не верувам во тоа. Всушност никој и не верува, затоа што, како може нешто да биде тајно, а истовремено и да е видливо и тоа буквално видливо.

Сакам да кажам, секако, тоа е видливо само за оние кои можат да го прочитаат. (се насмевнува) Глупости! Сакав да речам видливо е за сите, но е разбирливо само за оние кои можат да читаат. Знаете, има многу луѓе кои читаат, а ништо не разбираат. Тоа е еден вид феномен кој јас го нареков „разбрана неразбирлива разбирливост“ или накратко „ќелава глава“.

(ЖАНА се смее на нешто што го чита од телефонот. ЖАН сфаќа дека тоа се однесува за него.)

ЖАН: О, да! Јас се смеев на тоа цел месец. Да, да, знам дека звучи збунувачки, но тоа е така затоа што ние луѓето сме склони да ги толкуваме работите така како што сме договорени. Ќелава глава си е глава без коса и нема никаква допирна точка со неразбирањето кое потекнува од читањето. Но, тврдам дека не е така. Ако имате уште неколку минути со задоволство ќе ви објаснам. Можеби тоа ќе трае и само една минута, можеби и помалку, никогаш не сум мерел. Но, како и би можел да измерам кога јас тоа сум го мислел, а не сум го изговарал. Секако, знаеме сите дека текот на мислите и зборовите имаат различен временски континуум. Но, тоа е друга тема, да се држиме до веќе започнатата. Знаете, има многу такви луѓе кои скренуваат од темата. И, верувајте ми, тоа не секогаш го прават несвесно, напротив, тие често имаат значителна корист од тоа. Убеден сум дека и вие познавате такви луѓе, но нели тие не се тема на нашиот разговор, кој искрено да ви кажам, ми станува сè попријатен. Во денешно време е многу тешко човек да најде добар слушател. Не само за проблемите кои ги има. За тоа никогаш немало добри слушатели. Туку еве и за обични разговори, па дури и за необични, онакви полни со загатки и филозофија. Тажно е ова време понекогаш, во кое дијалектиката најпрвин се претвори во монолектика, а потоа во дислектика, што, еве, ме наведува пак да помислам на мојата ќелава глава. (се насмевнува) Не, не мојата мојата глава, јас никогаш не сум бил ќелав. Мислев на онаа моја глава која може да биде сечија. Попрецизно би можел да се изразам кога би рекол дека мојата глава иако не е ќелава, таа би можела да биде на местото на некоја ќелава, односно, јас би можел да бидам во чија било глава. Во! Разбирате? Секако дека се разликува тоа дали мојата глава ќе биде на местото на нечија друга или јас ќе бидам во таа друга глава. Звучи и збунувачки, знам. Но, едноставно е. Јас сум во секоја глава која мисли на мене и во секоја на која мислам јас. Еве, тоа е сега јасно како небо со ѕвезди. А мојата глава би можела да биде на местото на друга во многу случаи. Еден од нив, на пример, е доколку не сум ја научил азбуката или сум ја научил и знам да читам, но не сум го научил значењето на зборовите. Знам дека веднаш ќе помислите дека тоа е апсурдно и дека е невозможно да знаете да читате, а да не знаете што читате. Но, не е така. Одговорно ви тврдам дека тоа е многу возможно, а тврдењето можам да го поткрепам и со докази. Правото! Пишува јасно, а сите го толкуваат различно, а посебно во делот на забраните каде сè што не е забрането е дозволено. Истите зборови имаат различно значење во зависност од тоа која глава каде стои. Ако стои на некој рид или, да не речеме, планина, таму воздухот е чист, кислородот навира низ крвта, која струи забрзано, навлегува низ ситните капилари во очите, го бистри погледот и зборовите стануваат појасни. Но на планините и ридовите може да има и снег или ветер, тоа се дополнителни отежнувачки околности кои ако една глава не ги предвиди, целата јаснотија може лесно да премине во матнотија, посебно ако главата е ќелава. Една ќелава глава тешко поднесува студ. Нејзината предност е дека не поднесува и вошки. Тие мали досадни вампири кои незнајно зошто во модерните времиња ги напаѓаат најмногу децата. Можеби некои научници истражувале зошто тоа е така, но ве уверувам дека тие тоа го прават затоа што и немаат попаметна работа, затоа што еве ги вошките, пак се таму.

Но јас знам вистински зошто, а знам само затоа што јас немам ќелава глава. Тие ги малтретираат децата од две причини. Едната е затоа што децата имаат чисти мисли, а тоа им ја прави и крвта чиста, што е огромна поволност при размножувањето на гадинките. Другата е затоа што нема ќелаво дете, па паразитите знаат дека новото живеалиште им е загарантирано. Секако има такви родители кои децата ги стрижат до кожа, но таквите случаи се посебна тема за истражување. Овие работи ги сфатив уште кога бев дете. Да, да. И јас бев дете, звучи неверојатно, знам, но тоа е вистината. Мислам дека затоа и не оќелавев. Но се сеќавам дека тогаш, кога моите родители паркираа на вакви слични паркинзи, јас седев на задното седиште во оние помошни столчиња и бев врзан со ремени. Да се возиш, а да си врзан. Се движиш брзо, а стоиш во место. Тогаш си мислев:

Какви се овие рампи што се креваат и спуштаат? Градовите се преполни со нив. Треба да платиш за да ги поминеш. Моите родители работат за да им дадат пари со кои ќе го платат спуштањето и дигањето на овие рампи. Додека работат, јас сум во една просторија со други деца и сите имаме вошки. Чуден е овој свет.

Тогаш се удирав по главата за да ги уништам вошките, но неуспешно. Подоцна прочитав дека тие биле способни да издржат огромна тежина и дека моите удари само ги стимулирале повеќе да растат. За среќа, се испостави дека тоа било добро. Еден ден толку пораснаа, што мојата глава неможеше да ги собере повеќе и побегнаа. Претпоставувам се преселија кај некое дете со голема глава која еден ден, за да се спаси од нив, ќе мора да оќелавее.

Убав ден денес. Се надевам смената бргу ќе ви заврши, па ќе имате доволно време да прошетате некаде во природа. Колку е убаво во природата. Малку работи се гледаат, а многу работи содржи. Вие се смешкате многу симпатично, тоа сте го вежбале или природно ви доаѓа така?

ЖАНА: (најпосле го погледнува) Молам?

ЖАН: Реков... која картичка сакате да ја видите?

ЖАНА: Картичката за паркинг?

ЖАН: Ох, да. А зошто?

ЖАНА: Што мислите вие, зошто?

ЖАН: Не сум сигурен.

ЖАНА: Претпоставете.

ЖАН: Можеби затоа што сакате да шетаме во паркот.

ЖАНА: Како тоа?

ЖАН: Сакате да ми ја земете картичката за паркинг, да ја поминете низ онаа машина таму пред вас, да ми кажете колку треба да платам, да ви платам, да стиснете на копчето до машината и кога рампата ќе се крене да поминам со автомобилот, а вие да излезете на слобода, да влезете во мојот автомобил, кој, откако ќе влезете, ќе стане и ваш, односно ние ќе бидеме

негови, затоа што тој ќе нè понесе на едно патување, едно движење во стоење, односно седење. Патување до блискиот парк, каде, пак, има еден сличен ваков паркинг на кој ќе го паркирам овој, веќе наш, автомобил. А потоа ќе шетаме. Може да си купиме и пуканки. Всушност не. Тие се подобри за во кино. Го прават оној крцкав звук кој ги нервира сите. Мислам дека затоа и звукот во кината е толку гласен, заради бизнисот со пуканките. Порано не било така, знаете. Сепак, ние можеме да се напиеме и само вода од бесплатната чешмичка.

ЖАНА: Простете што морам да забележам, но таа не е бесплатна. Со секој купен лак за нокти, боја за коса, сенка за очи, гаќички и чорапи јас, лично јас ја плаќам таа вода. И отсекогаш сум се прашувала зошто тоа е така. Зошто плаќам за нешто што и онака си постои, а и да не постоело, еве, нели, чешмичката ја изградиле, но откако ја изградиле, таа постои? Постоењето се плаќа, чудно, нели?

ЖАН: Тогаш не мора да пиеме вода. Можеме да каснеме сончеви зраци.

ЖАНА: Би сакала, но не го понесов приборот за јадење.

ЖАН: Без грижи, затоа вашиот неплатен Жан има резервен во колата. Секогаш доаѓа при рака во вакви случаи.

ЖАНА: Вие се викате Жан?

ЖАН: Не, но така сум запишан во документите.

ЖАНА: Но тоа е неверојатно. Јас сум исто така запишана Жана во документите.

ЖАН: Тогаш не ми преостанува ништо друго освен да мислам дека вие сте онаа моја изгубена сестра близначка. Се извинувам, можеби јас сум оној изгубен брат близнак.

ЖАНА: Сега ми е јасно зошто уживав додека ве слушав. Секој ваш збор како да беше изречен од мене.

ЖАН: Да слушате и да чуete не е исто. Ако имате желба би можел да ви разјаснам. Секако и доколку не пречи да причекаат овие педесетина автомобили кои толку стрпливо чекаат да ви ја дадат својата паркинг-картичка и да платат, а притоа да не шетаат со вас во паркот.

ЖАНА: Сите тие луѓе во автомобилите и немаат што друго да прават во животот освен да чекаат. Поточно, нивната професија е чекањето. Тие чекаат во бескрајни редици на безбројните рампи низ светот, чекаат да се нахранат, да одат во тоалет, да дојде часот за спиење, па дури и кога спијат чекаат да се разбудат. Чекаат додека не оќелават. А јас горам од желба да го слушнам вашето објаснување. Да гориш од желба е повеќе од тоа да ја оствариш желбата, но не грижете се, јас ќе продолжам да горам. Овој ден е најсреќниот во мојот живот.

Лидија Митоска-Ѓорѓиевска

РАСИПАН БЕЗОБРАЗЕН ЛАЖГО

Иван

Првиот службеник (Кире)

Вториот службеник

Третиот службеник

Четвртиот службеник

Во пошта. ИВАН чека на еден од шалтерите. Пред него нема никој; службеникот по одредено време му обрнува внимание.

ПРВИОТ СЛУЖБЕНИК: Следниот!

ИВАН: Здраво, ќе може да пратам писмо?

ПРВИОТ СЛУЖБЕНИК: Може. Дајте ми го. *(Го гледа писмото.)* Аха, ама ова е меѓународно. Кај треба да го праќате? Во Германија?

ИВАН: Да, во Германија.

ПРВИОТ СЛУЖБЕНИК: Само, не може сега да праќате меѓународно. Вратете се околу 1 часот, ќе завршиме работа.

ИВАН: Во еден?

ПРВИОТ СЛУЖБЕНИК: Да, околу еден.

ИВАН: Важи, фала. Пријатно.

Се враќа во 1 часот. На шалтерот е ВТОР СЛУЖБЕНИК.

ИВАН: Здраво.

ВТОРИОТ СЛУЖБЕНИК: Здраво, повелете, како да ви помогнам?

ИВАН: Сакав да испратам меѓународно писмо, ми рекоа да се вратам во 1 часот.

ВТОРИОТ СЛУЖБЕНИК: Во еден? *(Погледнува во часовникот.)* Сега е еден. Аха, меѓународно писмо. Кај треба да го испраќате?

ИВАН: Во Германија.

ВТОРИОТ СЛУЖБЕНИК: Хмм... во ред... почекајте само момент да го викнам колегата, јас сум... нов. *(Непријатно му е, се насмевнува.)* Веднаш ќе дојде, без гајле. Само момент.

ИВАН чека подолго време. Доаѓа ТРЕТИОТ СЛУЖБЕНИК.

ТРЕТИОТ СЛУЖБЕНИК: Повели.

ИВАН: Сакав да испратам меѓународно писмо, ми рекоа да се вратам во 1 часот.

ТРЕТИОТ СЛУЖБЕНИК: Чекај малку. *(Станува и заминува. Се враќа за кратко.)* Кажи?

ИВАН: Сакав да пратам меѓународно писмо, вашиот колега што беше овде ми рече да се вратам во еден.

ТРЕТИОТ СЛУЖБЕНИК: Момент само. *(Повторно станува. Иван покажува мал знак на нетрпеливост. ТРЕТИОТ СЛУЖБЕНИК прави неколку чекори и сврка кон шалтерот за меѓународни пратки. Се враќа.)* Уште не е стигнат... Вака: ќе чекаш онаму, во ходникот, кај онаа врата. Има еден шалтер, гледаш? Тука ќе дојде еден дечко, тој е за меѓународно, ќе ти заврши работа. Океј?

ИВАН: Аха. А кога треба да дојде?

ТРЕТИОТ СЛУЖБЕНИК: Па обично е тука, дојден е ова време. Не знам, еве денес не е. Врати се за некое време, ќе дојде.

ИВАН: Добро, фала.

ИВАН подолго време чека во ходникот. Конечно, многу бучно и несмасно влегува повозрасен човек со велосипед, личи на бездомник. Пробува да го потпре велосипедот покрај ѕидот. Велосипедот паѓа. Повторно пробува, овојпат успешно. Човекот си ги тресе алиштата, правта од рацете, вади купче клучеви од џебот и седнува зад шалтерот. Тој е ЧЕТВРТИОТ СЛУЖБЕНИК. Става очила, отклучува фиока и вади некакви документи.

ИВАН: Добар ден. Се извинувам, овде е за меѓународни писма?

Четвртиот службеник го погледнува Иван испитувачки, како да кажал нешто погрешно. Чека Иван да продолжи со зборување. Сфаќа дека и Иван чека одговор од него.

ЧЕТВРТИОТ СЛУЖБЕНИК: Ајде, повели, дечко.

ИВАН: Сакам да испратам писмо... во Германија.

ЧЕТВРТИОТ СЛУЖБЕНИК: Дај ми го. *(Го гледа писмото.)* Како сакаш, препорачано, авионски, регуларно...?

ИВАН: *(Како на шега)* Важно ми е само да стигне. Не, сериозно, како е најсигурно?

ЧЕТВРТИОТ СЛУЖБЕНИК: Како мислиш, „најсигурно“?

ИВАН: Па, често слушам дека не стигнуваат... писмата... мислам... дека се случувало да не стигне писмо.

ЧЕТВРТИОТ СЛУЖБЕНИК: *(видно се вознемирува од прашањето, кое очигледно му го поставувале и претходно)* Знаеш кога се случува да не стигне? Кога го пишува некоја

полуписмена селска учителка, со ракопис еве ваков, како кокошки да колвале, *(удира со пенкалото по листот пред него за да демонстрира како пишува селска учителка)* ништо кога не се чита, кога е вака начкртано. *(Го покажува листот.)* Читаш овде? Ете тогаш, дечко, не стигнуваат.

ИВАН: *(по кратка пауза)* Препорачано.

ЧЕТВРТИОТ СЛУЖБЕНИК: Молам?

ИВАН: Писмото, нека биде препорачано.

ЧЕТВРТИОТ СЛУЖБЕНИК: *(сè уште нервозен, вади коверт. Тивко, како за себе)* Не стигнувале писмата. Бог да чува. *(Кон Иван)* Овде ќе го ставиш тоа што го праќаш. Од оваа до оваа линија ќе ја напишеш адресата на примачот, со читливи печатни букви, да не излегуваат од линијата. Од овде до овде ќе напишеш име и адреса на испраќачот, значи твое име, презиме и адреса. Јасно ти е како? И нека биде читливо, да не не стигне.

ИВАН *го погледнува и не одговара. Пишува.*

ИВАН: Кога треба да стигне?

ЧЕТВРТИОТ СЛУЖБЕНИК: Знаеш како велат, што доаѓа порано, не е вредно за чекање. *(Се поднасмевнува.)* Ама вие младиве сте се научиле – сè прекутрупа, побрзо, со врски...

ИВАН *(му го подава писмото)*: Еве.

ЧЕТВРТИОТ СЛУЖБЕНИК *(Го зема писмото, му лепи марка и го мери.)* 280 денари. *(Сè уште го гледа писмото додека Иван му подава пари. Изненаден)*: Самоников?!

ИВАН: Да, Самоников.

ЧЕТВРТИОТ СЛУЖБЕНИК: Петар што ти паѓа?

ИВАН: Петар?

ЧЕТВРТИОТ СЛУЖБЕНИК: Петар Самоников, од Внатрешни.

ИВАН: *(Збунет е, не знае што да одговори. По кратко одлагање.)* Татко.

ЧЕТВРТИОТ СЛУЖБЕНИК: *(нагло го менува расположението и станува пријатен)* Стварно? Ти од Петар си? Па, така кажи! Што не кажа веднаш. *(Врти на некој телефонски број. На телефон)* Ало, Кире, дојди, има писмо, од Петар од Внатрешни. Веднаш да се прати. Да, да, веднаш, препорачано. Ајде, чекам.

Влегува ПРВИОТ СЛУЖБЕНИК – КИРЕ.

ПРВИОТ СЛУЖБЕНИК: Што има?

ЧЕТВРТИОТ СЛУЖБЕНИК: Ајде, Кире, фала ти.

ПРВИОТ СЛУЖБЕНИК: Нема проблем, пратено! *(го зема писмото, крева рака за поздрав и заминува.)*

ЧЕТВРТИОТ СЛУЖБЕНИК: *(Кон Иван, весело)* Многу да ми го поздравиш Петар. Заблагодари му се од мене за тогаш со казната, знае тој, Миро сум јас. Кажи му фала од Миро.

ИВАН: Ќе му кажам фала и од тебе за тогаш со казната, и од мене за сега со писмово, ако го запознаам.

ЧЕТВРТИОТ СЛУЖБЕНИК: Како мислиш?

ИВАН: Е па, така, не познавам Петар од Внатрешни.

ЧЕТВРТИОТ СЛУЖБЕНИК: Па сега рече дека ти е татко!

ИВАН: Реков? *(Ноншалантно заминува додека службеникот вика по него.)*

ЧЕТВРТИОТ СЛУЖБЕНИК: Како не ти е срам! Расипан, безобразен лажго! Какви луѓе сте вие, денешнава младина, сè прекутрупта, со врски, со лаги... Кире! Кире!

Ирма Башевска

СМЕНИ, СПАСИ

ЛИКОВИ:

ФИЛИП: графички дизајнер од Скопје.

АНГЕЛА: сликарка, девојка на ФИЛИП.

МАРИН: медицинско лице, живее и работи во Скопје, дојден од Битола.

АЛЕКСАНДРА: дојдена во Македонија да го посети семејството, живее и работи како менаџер во PR и маркетинг агенција во Чикаго.

МАРИНА: живее во Скопје, се подготвува да се сели во Словенија.

ПЕТАР: дечко на МАРИНА, келнер, со исти планови.

ВИКТОР: живее на Флорида, работи во McDonald's, вратен е во Македонија за свадбата на брат му.

СЦЕНА 1: ЕНТЕРИЕР, НАВЕЧЕР, ДНЕВНА СОБА

Летна приквечерина, 19 часот, тесна дневна соба исполнета со чад од цигари, уредена со елементи од постар мебел, кои се гледа дека се купени на старо, стилски неповрзани, стариот сив тросед покриен со темноцрвена прекривка за да се покријат некои дупки, масичките и столчињата префарбани. На подот нема тепих, паркетот е гол. Придушена светлина доаѓа од висока тенка собна ламба поставена во аголот од собата. На средина на дневната поставена е дрвена масичка. На неа чинии со грицки, пластични чашки, шишиња со сокови и алкохол, пепелници и кутии цигари. Седуммина седат и разговараат со часови. Лаптопот е поврзан со телевизорот. Тивко се слуша Том Вејтс во позадина.

ФИЛИП

(се врти кон АНГЕЛА)

Бејб, пивото каде е?

АНГЕЛА

(станува)

Во фрижидер, сега ќе го донесам.

(се упатува кон кујната)

МАРИНА

(се смее, му се обраќа на ПЕТАР) Петар, бре, ко за последен пат, стани ти, послужи нè!

АЛЕКСАНДРА

(пали цигара и се мести поудобно во фотелјата)

Што последен пат? Што се дешава?

МАРИНА

Ќе дава отказ!

ВИКТОР

(позитивно изненаден, се врти кон Петар)

Еј, да?

Ангела се враќа со две шишиња пиво од кујната, едното му го подава на ПЕТАР.

ПЕТАР

(го зема шишето и си тура пиво во чаша)

Доста беше!

ФИЛИП

(сконцентрирано ги бара цигарите низ хаосот на масата)

Па нормално, бе, брат, за тие пари...

(се врти кон Александра)

Ај, фрли наваму!

АЛЕКСАНДРА

(ги фрла цигарите во насока на Филип, се врти кон Петар)

Колку зимаш бе?

ПЕТАР

Не е ни битно, и онака бегаме со Марина следен месец.

МАРИН

(станува од треседот и го гаси лаптопот, пушта спортска телевизија, се емитува фудбал во живо, ѝ се обраќа на Марина)

Абе, стварно ништо ни се немаш пофалено, ја бидна работата?

МАРИНА

(легнува на под со главата во skut кај Петар, пали цигара)

Во понеделник одам на интервју во Љубљана, ама позитивен фидбек добив...барем на мејл.

МАРИН

(отсечно)

Не верувам ја на тоа...

ПЕТАР

Што си, бе, толку негативен?

АЛЕКСАНДРА

(незаинтересирано, гледа во телефонот, вклучува Инстаграм и камера, се мести)

Дечки, ај едно селфи!

МАРИНА

(крева глава и ја погледнува Александра со одбивност)

Ај, не!

АНГЕЛА

(позира за селфито со Александра и веднаш се врти кон Марин)

Што е проблемот? Зошто не веруваш?

МАРИН

(загледан во екранот)

Секаде се исти срања.

АНГЕЛА

Ипак не е Македонија, брат.

МАРИН

Секаде е исто! А и не ми е јасно зашто сите сте решиле да бегате. Ќе ми остане некој од вас тука?

ФИЛИП

(се смее)

Изгледа не. Да не зависев толку од овие мочани дваесет илјади што ги зирам, колку само би останал дома да работам фриленс, да штедам и да избегам!

АЛЕКСАНДРА

(шокирано)

Дваесет само? Ти си луд што седиш таму бре!

ФИЛИП

Да? Ангела не работи. Ако се откажам, за леб нема да имам...

АЛЕКСАНДРА

Претеруваш! Било кај на друго место можеш.

АНГЕЛА

(ги протегнува рацете)

Не е така како што мислиш. Тие што добро плаќаат

си имаат дизајнери и не им требаат други, а тие што бараат, плаќаат многу помалку.

АЛЕКСАНДРА

Не би го трпела јас ова, искрено...

(зема колаче и го става целото во уста)

ВИКТОР

(ја погледнува остро)

Ама кажи колку е лесно да кажеш од твоја позиција, а?

АЛЕКСАНДРА

(се сепнува, сè уште со полна уста) Што сакаш да кажеш?

ВИКТОР

За некој што си го има средено животот како ти што успеа, лесно ти е да кажеш, богами...

АЛЕКСАНДРА

(повишува тон во самоодбрана)

Дечко, јас работев со години како фризерка, памтиш?

МАРИНА

(сака да ја ублажи ситуацијата)

Ајде де, добро е, доста, луѓе!

АЛЕКСАНДРА

Не е добро, срцка! Заборавил малиов изгледа...

ВИКТОР

Не заборавив! Памтам како остана на црно после Work&Travel. Да знаеш само колку сакам и јас без завршен факултет да станам менаџер...

АЛЕКСАНДРА

(збесната)

Снајди се па живеј!

ВИКТОР

(се смее и го врти на шала мџабетот, со стапалото го буцка стапалото на Александра)

Да де, омажи се за green card па живеј!

АНГЕЛА

(свикува)

Луѓе! Ќе ве избркам ако не прекинете!

Виктор се смее гласно, Александра бесно си ја зема чашата и пепелникот и излегува на балкон за да се воздржи да не се расплаче и да не му удри шамар на Виктор.

ФИЛИП

(тивко)

Брат, те молам воздржи се!

ВИКТОР

Не сакам. И јас сум преку океан. И пак црнчам. Ама барем на фер начин. Уште мирисам на плескавици, а недела дена веќе сум тука!

ПЕТАР

Ако црнчиш и таму, што не остана тука?

ВИКТОР

А, не...подобро таму. Барем се исплати! Секој екстра саат ми се плаќа. Се чувствувам како човек. Овде никако...

АНГЕЛА

Во право си...Сега и јас вака почнав да размислувам. Луѓе...од уметност тука не се живее!

МАРИНА

Од ништо веќе не се живее. Мизерни услови, човече. 21-ви век! Луѓе со факултети, магистри, дипломите за украс. Работиме полно работно време, 5 дена пред крај на месец се бориме за храна, на одмор не сум помислила со години, вечера во ресторан ми е луксуз...

(се врти кон Марин) Пак прашај ме зошто ќе се окажам ако треба само да избегам од тука!

МАРИН

(загледан во фудбалот)

Океј...

ПЕТАР

Марин, ајде бе искрено да зборуваме! Медицинско лице си! Задоволен си?

МАРИН

Да!

ПЕТАР

Па, да, заборавив дека си вработен во приватна клиника. Ама знаеш што? Јас не сум задоволен. Недај боже да ме фати нешто сериозно, немам како да дојдам кај тебе, знаеш? А во државна ќе се доразболам!

ФИЛИП

(се смее)

Смешно е колку што е трагично! Јас буквално се доразболевам на инфективно лани!

ПЕТАР

(саркастично)

Трпение спасение! Ајде, бре, ќе влеземе во ЕУ кај и да е, менуваме име, нели...

Миа Кантарџиева

МОНОЛОГ НА ТЕМА ЗА КОЈА РЕТКО СЕ ЗБОРУВА ВО НАШИТЕ ТЕАТРИ

СТРАВ

Утро. Јас, мераклиско кафе на тераса, 5-6 цигари и две кајсии кои ги набрав од дворот. Си размислувам колку е убав животот, сончево утро, недела е, сонце и сино небо до недоглед... Ќе биде убав денот. Гасам цигара, тргнувам да се почестам со убавата, сочна, медена кајсија. Раката ми се вкочанува во истиот момент кога забележувам дека на мојата убава, сочна, медена кајсија стои пчела.

Океј, си велам, ќе се тргне... Чекам, трпеливо... Поминуваат 10 минути, а пчелата уште се слади со мојата кајсија... Трпението е при крај. Почнува втора фаза каде што барам што било со што ќе ја избркам... сфаќам дека околу мене нема ништо. Цигарите – ми текна. Ама тие се толку мали, што пчелата може да се тргне од кајсијата и директ кај мене на рака, ќе ме касне, ќе треба да завршам во болница... а кој ќе ме однесе до болница, сама сум дома... А да запалам цигара и да ѝ дувам во фаца...?

Да! Палам седма цигара, што е надвор од моите принципи, бидејќи со кафе секогаш пушам 5-6 цигари, но ова е деликатна и несекојдневна ситуација. Палам цигара, не вовлекувам... ако вовлечам, не знам што може да ми се случи, сепак мојот организам е навикнат на 5-6 цигари, можеби срцето ќе ми реагира чудно, може да развијам тахикардија, да почне да ми трне левата рака, да ми трне устата, што, да се разбереме, се први симптоми за инфаркт... а јас сум сама дома. Океј, дувам – не вовлекувам. Ја ставив пчелата во димна завеса, почнува да мрда со крилцата, ми изгледа нервозно, можеби треба да престанам... може да ја напнам до таа мерка, што ќе ја остави кајсијата, ќе им даде знак на пчелите во околината и ќе дојдат да ме нападнат во цел рој! Да, да... Имам читано за тоа, пчелите кога се во опасност, пуштаат сигнал и сите пчели во околината се собираат и го напаѓаат натрапникот. Тоа сигурно би биле околу 30 пчели, да ме касне секоја во просек по двапати, тоа се 60 убоди... па нема да стигнам ни до телефонот да побарам брза помош! Ја гасам цигарата, после вакво лошо сценарио. Чекам, пчелата се смири бидејќи веќе не ѝ дувам. Гледам на телефон, пројде веќе пола саат. Станува топло, нервозата ми расте, се потам... Да запалам цигара... Не, тоа дефинитивно не е паметно. Топло и цигара може да доведе само до топлотен удар или, во најмала рака, до несвестица. А ако се случи тоа, ќе нема кој да ми помогне, сама сум дома.... Пулсот ми расте, блага паника, а пчелата уште стои и ја густира кајсијата.

Пројде саат и пол. Скоро сум пред дехидрација, вода не земав до себе, а без вода ме фаќа паника. Пчелата е уште тука. Зошто едноставно не станам? Е сега ќе објаснам... Масата ми е на тераса, терасата е на вториот кат. Масата е до самиот сид, оддалечена од гелендерот на терасата точно 60 сантиметри, онолку колку што ми е потребно за да прилепено пројдам покрај неа и да влезам внатре. Поточно, помеѓу мене и вратата стои масата. Во нормални околности јас би се прилепила до масата и би си влегла внатре... Зошто да се прилепам до масата? Па втори кат е!... ако се доближам премногу до гелендерот, би можела да ме повлече гравитацијата, или да ми се сврти од висината и да паднам преку тераса секако! Во најдобар

случај би можела да останам инвалид! Затоа е подобро само да се прилепам до масата кога влегувам, просто, нели? Главниот проблем во моментот е тоа што тацната со моите две кајсии е на самиот крај на масата, така што јас кога би прошла прилепено до масата – за да влезам внатре, пчелата (која пред 10 минути си викна засилување од уште две пчели) – сигурно би ме нападнала бидејќи на точно 2 секунди ќе ѝ го затскријам сонцето... Имам читано дека реагираат на светлина и дека сонцето им е многу важно, ако почувствуваат нагла промена од сончевите зраци, тоа го сметаат за напад и веднаш возвраќаат со напад. А јас... сум сама дома. Ете затоа не станувам, ок?! Ме убива сонцето, очајно ми треба вода. Ме фаќа паника дека ако седам многу долго на сонце, без никаква заштита, како прво и основно – ќе изгорам, како второ, може да ми се активира алергија на сонце (која во моментот ја немам, ама имам читано дека се појавува ненајавено, на која било возраст), може да ми се појават многу бемки, а на тоа не сакам ни да помислам! Имам читано дека бемките се мали тумори кои не се активни додека не почнат да растат. Ако почнат да растат... рачунај дека некаде во телото веќе имаш рак! Е, помислата на тоа ме унишува, подмолна болест! Пак ме фати тахикардија... океј, смири се.

Три попладне е... не знам веќе како се викам... Жива вода сум, смрдам, дехидрирана сум, спречив точно 5 панични напади, испушив 6 цигари повеќе од планираната бројка, црвена сум како рак, уште не ми излегла ниту една бемка, фала Богу, гладна сум и истоштена, ја покрив главата со 3 пара чорапи кои ми висеа на жицата за сушење на тераса, беа мокри до пред малку, а сега се веќе барут суви, внимателно ги земав без да им направам сенка на пчелите, сигурно веќе имам и сончаница. А од сончаница се повраќа, се крева температура, имам читано дека може и да се умре од сончаница, а јас сум заглавена на проклетата тераса... Пчелите уживаат, а јас полудувам! Се мислам дали ја исклучив ринглата сабајлево кога си правев кафе... Ако не сум ја исклучила, до сега сигурно е во фаза пред експлозија, а јас сум сама дома и нема кој да ја исклучи. Како можеше да ми се случи ова? Како не го предвидов?! Зошто не седнав од другата страна на масата? Така ќе можев без проблем да си влезам внатре, на клима, ќе го проверев шпоретот неколку пати дали е исклучен и мирно ќе си гледав телевизија. Недела е да му се плукнам, а јас сум жив мртовец на терасава!!! Не си ги осеќам нозете, ми се направија бели линии од апостолките, сонцево ме убива. Не можам веќе, не можам ни да се јавам на некого, бидејќи, и да дојде, нема кој да му отвори, а и да има клуч пак не може да влезе затоа што заклучувам секогаш по двапати и го оставам клучот во брава, за, ако некој крадец сака да влезе, да не може да бутне фалсификат клуч во бравата. Имам читано дека тоа е најдобра превенција од кражба. Ама во оваа деликатна ситуација, воопшто не ми е од корист. Дури и посакувам да дојде крадец, да ме спаси од ситуацијава. Жими сè, и со кафе ќе го понудам, само нека дојде!

Отворам очи, зајдисонце е. Сум задремала, а не се сеќавам... мамурно се обидувам да сфатам што ми се случило и кога сум изгубила свест, гледам наоколу, се гледам себе и сфаќам дека сум жар црвена и дека главата ми чури. Поглед на кајсии... пчелите ги нема... СЛОБОДА! Станувам нагло, пресреќна што овој пеколен ден конечно заврши, нестабилна после цел ден седење на едно место, ги буткам несмасно кајсиите сосе тацната на земја, тацната се крши, едната кајсија ја гледам како се тркала пред мене. Сакајќи да ја одбегнам, директ стапнувам на неа, мека е после цел ден седење на сонце, се лизнувам на неа летам во воздух како на филмовите и паѓам на раката. Болка до срж, косата ми се ежи. Едвај станувам, ја гледам раката

како моментално помодрува и отекува, влегувам, викам брза помош со неартикулирани звуци и сфаќам дека во животот веќе никогаш нема да јадам кајсии!

Драмско резиме за проектот и книгата *Сирота мала богата драма*

Скопје. Ден. Септември. 2018 година.

Од другата страна на кулисите на македонскиот локал антагонизам; локалната, меѓународната, глобалната политика во криза; еко-катастрофата во Македонија; злоупотребата на локалната култура и образованието; општите состојби на застој и сериски непризнавања, негирања и самонегирања; решивме состојбата на локално-општа глупост и тапост да ја разбиеме со здрава и креативна иницијатива со поттикнувачко предавање, корисна работилница и креативно заокружување – книга (*Сирота мала богата драма*).

Оваа книга настана како фолоуап на предавањето и работилницата на Улрике Зиха. Инспирирани од воведот за креативните и инвентивни состојби во современиот германски театар (кој важи за еден од најдобрите театри во светот), од поттикнувачкиот методолошки пристап на Улрике Зиха стигнавме до идејата за создавање кратки драми што ќе се овековечат во една конструктивна книга со која, се надевам, ќе почнеме да ја разбиваме локалната стихија на сериски игнорирања, запоставувања, и невидливост на македонската драматика и театар вон нашата земја (најчесто поради неодговорноста на културната политика). Со оваа книга ќе направиме обид за поттикнување на присутност, опстој, континуитет на разни промотивни формати што ќе ги евидентираат, објавуваат, документираат, промовираат, поттикнуваат и поставуваат современите македонски драмски автори со цел уметничките состојби во современиот македонски театар и изведбени уметности да станат видливи во светот.

Доцент д-р Иванка Апостолова – иницијатор, организатор, уредник

Кратки биографски улоги во рамките на „Сирота мала богата драма“

Ментор: Урике Зиха (1976, Хамбург) – драматург, драмска авторка, преведувач, предавач и ментор на работилници за драмско пишување. Живее и работи во Хамбург, Германија. Нејзините текстови се поставувани во многуте германски театри и театрите низ Европа. Нејзини најпознати драмски дела (2017/2001): *Мао и јас*, *Радикали*, *Приватен живот*, *Без револуции*, *Извештај*, *Номади* и други. Координатор е на германската секција на ЕУРОДРАМ (2014/2018). Зад себе има 17 престижни награди и признанија (2002/2017).

Автор: Ева Камчевска (1983, Скопје) е сценарист и драмски писател. Таа е автор на неколку сценарија: *Препознавање*, *Мостови на културата*, *Приказни од соседството*, *Магарето што сакаше да стане коњ*. Зад себе има неколку студиски престои во доменот на театарот и филмот во Канада, Хрватска и Србија. Вработена е во ТВ A1.

Автор: Надица Трајкова (2001, Струмица) се подготвува да се запише на драматургија и филмска режија. Ја интересираат младински драми. Како средношколка активна е на проектите *Последниот македонски профет* и *Џон Габриел Боркман*.

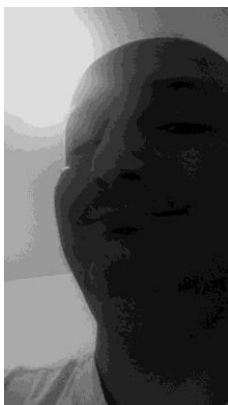
Автор: Елена Пренцова (1985, Скопје) е реномирана поетеса и слем-перформерка. Вработена е како лектор за англиски јазик на Европскиот универзитет– Скопје. Таа е авторка на книгите: *Мини прирачник за поезија*, *Политички коректна поезија*, *Љубољубна*, *Живот под ѕвездите*, *Пораки од морето*, *Таа*, *Јас*. Активна е како организаторка на настани за слем-поезија, учествува на многубројни фестивали, објавува стручни текстови во повеќе списанија, менторка е на повеќе работилници за креативно пишување, преведува од англиски на македонски и зад себе има многу други креативни активности и ангажмани. Наградена е со 8 национални и меѓународни награди и признанија. Членка е на Друштвото на писатели на Р. Македонија.

Автор: Теа Беговска (1990, Скопје) е театарски режисер и ментор на театарски работилници за деца. Таа е вработена во Драмскиот театар – Скопје. Соработува како водител/уредник на емисијата за култура *Културо* на Наша ТВ. Како режисер стои зад следниве проекти: *Бракот е брак*, *Тирамису*, *Класен непријател*, *Пациентот на д-р Фројд*, *Ајде да имаме секс*, *Градски автобус* и други.

Автор: Кирил Дончов (1994, Скопје) е сценарист, драмски писател и историчар на уметност. Тој е автор на сценаријата: *Чекална*, *Македон 14*, *Падот на лејди Стојановска*. Соработувал со Фестивалот КРИК, Фестивалот *Џифони*, Социјално-културниот центар *Дуња* и екипата на *Контракадар*.

Автор: Игор Поп Трајков (1970, Скопје) е историчар на филм, професор, драмски автор и сценарист. Тој пишувал и објавувал за Етезис, Дневник, Нова Македонија, Студентски збор, Екран, Дневник, Пулс, Киноај и други. Негови значајни книги се *Песни од смртта и љубовта*, *Чекање*, *3 Приказни*, *Лебедарните гаџички*, *Мирисот на љубовта*, *Светот на т-ботите* и многу други.

Автор: Стефан Марковски (1990, Гевгелија) е поет, сценарист, филозоф и уредник на списанието за современа култура и литература *Современост*. Негови најпознати поетски и прозни дела се (2001/2017): *Еретички писма*, *Ин номине*, *Апеирон*, *Среќата е глагол*, *Хиерархиска еволуција на свеста* и многу други. Зад себе има 6 престижни награди за

книжевност и поезија. Автор е на сценариото за играен филм *Моето име е слобода*. Тој е член на Друштвото на писатели на Р. Македонија.

Автор: Васил Михаил (1979, Струмица) е реномиран театарски, филмски актер и режисер. Вработен е во Националниот театар *Антон Панов* во Струмица. Проектен менаџер е на невладината организација за култура МАНА. Зад себе има повеќе впечатливи главни актерски улоги во 16 театарски претстави, 3 филмски ролји, 29 епизодни улоги во театар и неколку успешни режисерски проекти: *Камиот, Таа, 15 Тивериополски маченици, Второ пришествие, Трошки, Жена* и многу други.

Автор: Лидија Митоска-Ѓорѓиевска (1984, Прилеп) е драматург и преведувач. Таа работи во Националниот театар *Војдан Чернодрински* во Прилеп. Нејзините преводи и текстови се објавени од издавачките куќи *Култура* и *Блесок*. Таа има адаптирано и преведено дела од Бекет, Пушкин, Метерлинк, Ахмети, Паркс, Луис, Саган и други. Зад себе има активен период во независниот сектор како културен активист и истражувач.

Автор: Ирма Башевска (1989, Скопје) е сценарист и филмски режисер. Авторка е на кратките документарни, играни филмови: *Мојот татко*, *Асфиксија*, *13 мај*, *Кафез*, *Алтернативна нација – стрпливост*.

Автор: Миа Кантарџиева (1986, Скопје) е театарска актерка. Вработена е во ТВ Канал 5 како телевизиска актерка. Наградена е за најдобра женска улога на Фестивалот за балкански театар во Тирана, за улогата на госпоѓица Јулија во истоимената претстава. Настапувала во повеќе театарски, филмски и телевизиски проекти меѓу кои и *Стара куќа*, *Бракот е брак*, *Влези во нов свет*, *Еригон*, *Госпоѓица Јулија*, *Дупло дно*, *Свадба* и други.

Уредник: Иванка Апостолова (1973, Скопје) е ликовен антрополог, историчар на уметност; организатор, театарски сценограф/костимограф, професор, преведувач, автор, уредник. Таа е раководител/проектен менаџер на Македонскиот центар на ИТИ/УНЕСКО (2013/2020), визитинг професор на Факултетот за арт и дизајн на Европскиот универзитет – Скопје (2014/2018), програмски директор на Фестивалот Скопје креатива за развој на креативните индустрии (2016/2018), комесар на Македонскиот павилјон (*Ничија земја*, Стоун дизајн Скопје) на Венециското биенале за архитектура (2016). Уредник е на стрипот *Личен футуризам/Јавни политики* (2013); ко-уредник е на *Медиантроп*, Ревиија за нови медиуми и култура, Белград (2013/2016); од 2017 таа е регионален уредник на *Театер Тајмс*, САД. Преведува книжевни текстови од словенечки на македонски јазик.

APPENDIX

Екипата на проектот „Сирота мала богата драма,“ Кино Култура, Скопје, 12 јуни 2018,
(Фотографија: Ана Лазаревска)

